Nurullah Ankut

Edebiyata Dair

"Amacımız, Cervantes'in anlattığı gibi bir toplum ve doğa bırakmaktır, geleceğe"

DERLENİŞ
YAYINLARI

Nurullah Ankut

Edebiyata Dair

Birinci Baskı
Mayıs 2016

DERLENİŞ YAYINLARI: 78
Birinci Baskı: Mayıs 2016

Kapak Düzeni: M. Cihan Çakır

DERLENİŞ YAYINLARI:
Aksaray Mah. İnkılâp Cad. Oto Han No: 43/514
Aksaray, Fatih/İSTANBUL
İnternet Adresi: www.derlenisyayinlari.org
e-posta: derlenisyayinlari@derlenisyayinlari.org

facebook.com/derlenisyayinlari
twitter.com/derlenisyayin

Derleniş Yayınları Sertifika No: 31545
ISBN 978-975-7346-72-2

Baskı: Kayhan Matbaacılık
Merkez Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
www.kayhanmatbaa.com
Tel: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Matbaa Sertifika No: 12156

İçindekiler

• Sunuş 9
• Köy hayatı-çocukluk-üniversite dönemi 13
• Hikmet Kıvılcımlı'yla, Sosyalizmle tanışma 16
• Sanat eserleri, insanın topluma bir tepkisidir 22
• Edebiyat dili farklı, siyaset dili farklıdır.....32
• Marksist-Leninist olduğumuz için sanat eserinin içeriğini bir eleştirmenden daha iyi okuyabiliriz.....37
• Don Kişot, kaybetmiş olduğu Cennetine yaktığı bir ağıttır insanlığın.....40
• Sanatçının ticari kaygıyla yazması edebi kişiliğine ve kariyerine ihanettir.....50
• Shakespeare'in eserlerinde insani değerler yüceltilir; hayata dair gerçekler anlatılır.....54
• Sanatçının ölümsüzlüğü; Tarihi, toplumu, insanlığın ortak kaderini kavramaktan geçer.....61
• Amacımız, Cervantes'in anlattığı gibi bir doğa bırakmaktır, geleceğe.....65
• Köy Enstitüleri, Aydınlanmanın büyük bir ışığıydı.....66
• İnsancıl yürek taşıyan büyük yazarlarımız… 71
• Kitleler anladığı zaman benimseyecek bizi.....72

Ek

Sen rahat ol Arif Damar Yoldaş

• Sen rahat ol Arif Damar Yoldaş 81

Sunuş

ABC Gazetesi, HKP Genel Başkanı Nurullah Ankut'la 21 Şubat 2016'da **"Edebiyat ve Siyaset İlişkisi"** üzerine bir röportaj yapmıştı. Bu röportajı, ABC Gazetesi 25-26 Nisan 2016'da **"Bozkır'da yetişmiş bir devrimcinin hayatını değiştiren kitaplar ve insanlar"** üst başlığı ve **"Kıvılcımlı Kolay Anlaşılmaz / Cervantes Aşılmaz"** başlığıyla iki bölüm halinde ve özetleyerek yayımladı.

Bu kitap, o röportajın tam metninden ve konuyla ilgisi nedeniyle buna eklenen Nurullah Ankut'un devrimci şair **Arif Damar**'ın Mezarıbaşında yaptığı konuşmadan oluşmaktadır.

Derleniş Yayınları

Nurullah Ankut'un aile fotoğrafı
Konya Postanesi arkasındaki sokak fotoğrafçılarının objektifinden (1961)
(Üçüncü kız kardeş henüz doğmamıştır)

Köy hayatı-çocukluk-üniversite dönemi

ABC: Daha önce edebiyat ile ilgili röportaj vermiş miydiniz?

Nurullah Ankut: Vermedim. Akademik düzeyde edebiyat eğitimi almadım. Bu nedenle ben edebiyat Tarihçisi ya da edebiyat eleştirmeni değilim. Bu röportajla ilgili arkadaşların ilk anlatımından da ben, konuyu Edebiyat-Siyaset ilişkisi şeklinde anladım.

Edebiyat üzerine konuşmadık bugüne dek. Çünkü biz Felsefe okuduk. Bilim insanı olmak üzere İstanbul'a geldik, üniversiteye. Esas amacımız Felsefeyi bitirip, ondan sonra İlahiyat okumaktı. Bu arada Fiziği, Doğa Bilimlerini de okumak istiyorduk. Yani pozitif bilimi de bitirip insanlığın çözemediği sorunlar üzerine kafa yormak, o konuda insanlara ufuk açmak gibi bir amaçla geldik. Yani bilim insanı olmak amacıyla geldik. O yüzden Felsefeye resmen kayıtlı olarak okurken, Fen Fakültesinin Fizik Bölümünde de dışarıdan, kayıt dışı derslere girdim. Fizik, en sevdiğim doğa bilimidir ve çok iyiydi derslerim. Çok iyi anlıyordum. Matematiğim iyiydi. Matematiğin iyi olunca zaten fiziği de çok kolay kavrarsın. Derslere girmeme hocalar da itiraz etmiyordu. Dışarıdan giriyordum. Sınavlarına da girecektim bilgi seviyemi ölçmek amacıyla. Sınav zamanı gelince hocalardan rica edecektim bunu. Ama bu arada devrimci olduk. Artık Felsefe dersleri dışında tüm zamanımızı devrimci faaliyete verdik. Bu sebeple de

fizik derslerini takip etmeyi bıraktık.

Köyümüz yoksul bir köydü. Yoksul köyün orta halli bir ailesine mensuptuk. Köyümüzde okul yok... Doktor bilinmez... Benim beş kardeşim hep önlenebilir hastalıklardan dolayı; zatürree, difteri gibi hastalıklardan dolayı ölüp ölüp gittiler. Bir kısmı benden önce, bir kısmı benden sonra. Bir ben kaldım. Arada kalmışım. Babam, şehre gidelim de şu kıran artığı çocuğu okutayım da adam olsun diye göçtü geldi sırf beni okutmak için. Köyümüzde okul olsaydı (ilkokul), göçmeyecektik ama ilkokul yok bırak ortaokulu...

Konya'nın bir kenar mahallesine geldik. Babamın bildiği, şehirde yapabileceği tek iş hayvancılıktı. Bizim aslımız, kökenimiz Toroslar'ın iç tarafındaki eteklerinde kalan Konya'nın Bozkır ilçesidir. Yörüğüz. O yüzden mütevazı bir ahır yaptık, bir samanlık yaptık. Aile ekonomisi biçiminde (hepimiz çalışırdık, kışları da bir çoban tutardık) hayvancılık yaptı babam, onunla bizi besledi.

Şehre gelince üç kardeşim daha oldu. Onlar doktor yüzü görünce ölmedi, yaşadılar. Biz dört kardeşi hayvancılıkla besledi büyüttü babam. Namerde muhtaç olmadık. Yine yoksul mahalledeyiz tabiî. Babam özgüvenli, atak, cesur, yiğit adamdı; ekmeğini taştan çıkarır cinsten bir adamdı. Öyle olunca orta halli gelire sahip aileydik. Mahalleninse en iyisiydik. Kışları yoksul insanların (tabiî o zaman fırından ekmek alma imkânı çok zayıf insanların) unu biter. Ne yapsın? Gelir anneme; "Atiye Abla un bitti." derdi. Bizim unumuz köyden gelirdi. Köydeki tarlaları yarıcıya verdi babam. Oradan da unumuz, bulgurumuz gelirdi. Kavunumuz, karpuzumuz, nohudumuz, fasulyemiz, mercimeğimiz gelirdi. Bol bulunurdu onlar. Anam verirdi. Yağı biten gelirdi, nohudu biten gelirdi... Onlarla paylaşmaktan zevk alırdık. öyle bir ortamda büyüdük biz mahallede. Öyle olunca, öyle para pul... Onların peşine hiç koşmadık. Onlara hiç önem vermedik. Tersine insanların acılarını dindirmek, onları mutlu etmek daha çok haz verirdi bize.

Bir de yoksul mahalle tabiî... Kışın bir hastalık gelir, bir zatürree olur, çocuklar ölür giderdi. Doktora götürecek parası yok insanların. Kocakarı ilaçları vay şunu kullan, şöyle yap, ısıt, toprak koy vb... Toprak ısıt, şurasına, karnına, göğsüne koy. Zatürree tedavi edilmezse özellikle çocuklarda hatta gençlerde hızla ölüme götürür. Ciğerleri tutar, solunum yetersizliğinden öldürür insanları. Özellikle 16-17 yaşında bir genç kız vardı, yaşıtım. Gelir giderdi, görürdük. Babası, **Kuşçu Adnan** derdik, bir garibandı. Bir de duyduk ki, Zatürreeden ölmüş. "Zatürreeden öldü.", dediler. Bu kadar basit bir nedenden, zatürreeden ölmüş gitmiş bir anda gencecik kız; yok olup, ölüp düştü toprağa.

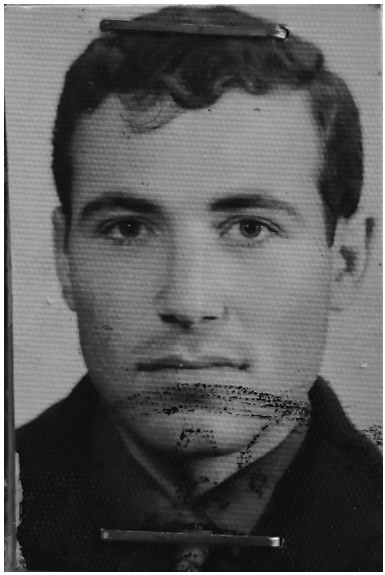

Lise son sınıf (1967 Baharı)

Yani onların acılarını derinden duyduk yüreğimizde.

Mesela yine bir **Arabacı Kazım Amca** vardı mahallemizde. Biri kız, biri erkek iki çocuğu vardı. Onlar da bizim okuduğumuz ilkokula giderlerdi. Bizim Konya'nın soğuğu da sert olur. Müthiş olur. Kazım Amca, kış soğuğunda at arabasının üzerinde gidecek de, yük taşıyacak da evini geçindirecek... Üşümüş arabanın üzerinde, böbrekleri iltihaplanmış, tedavi ettirememiş. Böbrek iltihabı da tedavi ettirmezsen böbrek harabiyetine götürür, sarar böbrekleri. İdrarı süzen tübüler sistemi öldürür, imha eder, böbrekler idrarı süzemez olur. Böbrek yetmezliğinden ölür insan.

Dediler, hastalanmış yatıyormuş. Gittik. O zamanlar tabiî koyu dindarız. Camiye gideriz. Teravih namazı sonrası gençlerle beraber ziyaret ettik, oturduk. Bize sağlık öğüdü verdi: Oğlum,

sigara içiyorsanız çayla beraber içmeyin, ikisi çok zararlıymış, diye.

Mahalle sakinlerinin, komşularımızın tıbbi bilgileri, sağlık bilgileri bu düzeydeydi yani. Doktor bilmez, hastane bilmez, öyle yatakta yatıp iyileşmeyi bekler. Bir süre sonra öldü. Çocukları, eşi perişan oldu.

ABC: Yıl kaçtı?

Nurullah Ankut: 1960'lı yıllar.

Zaten 1953-1954 öğretim yılında geldik, Konya'ya göçtük.

ABC: Siz kaç doğumluydunuz?

Nurullah Ankut: 1945. Yani 8 yaşımızda geldik Konya'ya. Köyde ilkokul olmadığı için, babam ancak o zaman göçünce Konya'ya gelebildik.

Hikmet Kıvılcımlı'yla, Sosyalizmle tanışma

ABC: Özür dilerim, edebiyat teması adı altında... Şimdi sosyoekonomik durum bu. Sizin tanışmanız, öyle bir anı var mı?

Nurullah Ankut: Şimdi oraya gelelim tabiî. Siz böyle... Bazen çağrışımlı düşünürüm ben. Bazen konular dağılır böyle. Tabiî toplamamız lazım.

Yani böyle bir ortamdan geldiğimiz için, insanların acılarını hep yüreğimizde duyduğumuz için, acı çeken insanların ortamında büyüdüğümüz için ben de... İlkokulu bitirdim o arkadaşlarla beraber, **Karacığan Kiremit Fabrikası'**nda yazları çalışmaya başladım. Birinci sene, 1958 yazı, 175 kuruştu günlüğümüz. 1959 yazında 225 kuruşa çıktı günlüğümüz, yevmiyemiz. Hafta sonu ücretimiz verilirdi. Çocuk işçiyiz biz. Servis de evimize yakın. Bir kamyon. Açık kamyon. Arkasına bineriz fabrikaya götürür, akşamüzeri getirir orada bırakır. Yani o işçilerin arasında büyüdük. Babam, git çalış, demezdi ve aldığım ücreti de kesinlikle istemezlerdi. Ama onlardan, öyle bir onur, gurur erdemi

edindiğim için para istemek biraz ters gelirdi bana. Yediremezdik kendimize. Zaten ömür boyu hiçbir yoldaşımdan da bir borç isteyememişimdir. Yani çok ağır gelir bana. Oysa parasız kaldığımız çok dönemler oldu devrimcilik yaptığımız için, ama isteyemezdik, yapamazdık bunu bir türlü. Yapmaya karar versem de mümkün değildi, yapamazdım. Yani o bakımdan, hep çalıştım liseyi bitirinceye kadar. Hatta lise sonda, sömestr tatilinde bile çalıştım. 15 günlük tatilde çalıştım ben inşaatta.

Böyle bir geçmişimiz, zeminimiz olduğu için... Geçen gün de konuşmuştuk; İnsanın ruhi şekillenmesi, ahlâki, insani değerler, erdemler sisteminin oluşması o çağlarda oluyor yani. Öyle bir ruh teşekkülümüz, yapımız olduğu için buraya gelince bir anda devrimci düşüncelerle tanıştık. Devrimci düşüncelerle tanışınca mesela **Emile Burns** adlı bir İngiliz yazarın, **"Marksizmin Temel Kitabı"** diye bir kitabını okuduk. Felsefe öğrencisiyiz burada. Bir anda çok etkileyici geldi bana. Kısa bir el kitabı, çarpıldım. Kendi kendime, mutlaka üzerinde uzun uzun düşünmeliyim ve Marks'ı da araştırmak üzere önüme koymalıyım, dedim. Okuma alışkanlığım var yani okumayı severim. Zaten o alışkanlık olmasaydı, bırakalım üniversiteyi, liseyi bile bitiremezdim. Mahallemiz kenar mahalle olduğu için esrar bol. Her türlü kriminal işlerin döndüğü bir mahalle. Arkadaşlarımız arasında, yaşıtlarımız arasında okula gidiyor olmaktan utanırdım. Yani okula gidiyor olmak... E, okuyup da ne olacak?.. O gözle bakılır yani… Kalem efendisi olacak...

(Gülüşmeler…)

Ortam bu, anlayış bu. Ama okumaya düşkünlüğüm yüzünden okulu bitirebildik, okula devam edebildik. Kaldı ki, bu arada bile -hep söylerim- üç kez okulu bıraktım. Hocalarla bir takışmamız olur, bir şey olur lanet olsun dersin bırakırsın...

ABC: İlkokulu?

Nurullah Ankut: Yok yok... Ortaokul ikiden sonra. İlkokulda

değil. İlkokulda çok düzgün öğrenciydim.

(Gülüşmeler…)

Hani orta ikide bir dağılma başlar. İşte ilk kez orta ikide... Zaten bizim sokaktan 13 kişi ortaokula başladık, o da kenar mahalle çocuklarının gittiği Konya Karma Ortaokuluna. O 13 kişiden iki kişi üniversiteyi bitirebildik. 7-8 kişisi orta ikide kaçtı, bıraktı. Öbürleri, geri kalanları da, geri kalanlarının büyük kısmı da lise birde bıraktı, kaçtı. İki kişi üniversiteyi bitirebildik 13 kişiden.

Öyle bir ortamda büyüdük. Okumayı sevdiğim için Marks'ı incelemeye karar verdim. İşte bu arada Kıvılcımlı'nın, Usta'mızın, Önderimizin kitabıyla tanıştım: **"Tarih Devrim Sosyalizm"**.

ABC: O kitapla nasıl tanıştınız?

Nurullah Ankut: Nasıl tanıştım... Evet belki biliyorsunuz nasıl tanışmamı, biraz okuduysanız. Sınıfta, burada, İstanbul Üniversitesinde sınıfımızda masalar vardı, düz masalarda, kare masalarda oturuyoruz eski yapım yani gürgen, meşe masalar. Şimdiki gibi sunta değil. O masalar hâlâ öyle mi bilmiyorum. Yine ahşap sandalyeler...

ABC: Bu masalardan amfilerde, siyasal bilgilerde falan o tarihi yapıda var.

Nurullah Ankut: Var değil mi?

ABC: Yenilerde yok.

Nurullah Ankut: Maalesef yok. Bu kitap... Şimdi böyle oturuyoruz, dizili masalar yan yana. İşte bir kişi bir sıra böyle oturur dışına, bir sıra böyle. Hoca'mız da, diyelim şurada yahut burada, öyle izleriz. Onun da masası aynı masadan. Öyle izleriz. Yani Felsefe Bölümünün sınıflarının geneli bu tip döşenmiş durumdaydı. **Sefer Güvenç** diye bir arkadaş var sınıfımızda, bir seferinde aynı masada oturuyorduk derste. Batı Trakyalı bir arkadaş… Batı Trakya göçmeni, daha doğrusu **"Lozan Mübadilleri Derneği"**nin Genel Sekreteri şu anda da. Öyle bir dernek var

Soldan sağa:
1: HKP Genel Başkanı Nurullah Ankut
4: HKP Genel Başkan Yardımcısı Mustafa Şahbaz
Ve liseden iki arkadaşlarıyla
(Temmuz 1968 Büyükada-İstanbul)

ya, biliyorsunuzdur, gazetecisiniz. Lozan Mübadilleri Derneği. Onun Genel Sekreteri şu anda da Sefer. Onun ders notlarının arasında gördüm: **Hikmet Kıvılcımlı: Tarih Devrim Sosyalizm**.

Daha önce de sol ortama bulaşmışız yani "Marksizmin Temel Kitabını" okuduğumuz için kendimizi artık sosyalist sayıyoruz. Şöyle yaygın bir söylenti dolaşıyor gençler arasında:

"Yahu eskiler var ama onlar bir işe yaramaz artık. Mesela Hikmet Kıvılcımlı diye biri varmış, 22 küsur yıl hapiste yatmış, içeride (cezaevinde) dengeyi bozmuş. Şimdi artık ne dediğini bilmez hale gelmiş. Evinin bahçesine heykelini dikmiş, her sabah kalkıp heykeline selam veriyormuş. Bunları sol ortamdan temizlemek lazım, bunlarla solculuk falan olmaz."

Yani böyle bir söylenti dolaşıyor. Biz de o genç içtenliğimizle buna inandık. Arkadaşlar hep söylüyor, demek ki böyle bir gerçeklik var, dedik. Kitabı görünce; Allah Allah, dedim kendi kendime, deli adam demek kitap da yazmış. Hele bir bakayım

ne yazmış adam, dedim. Yahu açtım okumaya başladım, daha ilk sayfasından itibaren çarpıldım. Baktım, bırak deli bir insanın yazmasını, son derece mantıklı, tutarlı, sıkı bir mantık ağıyla örülmüş ve derin bir araştırmanın ürünü olduğunu belli eden; yoğun bilgilerle döşeli bir metinle karşılaştım. Bir kez daha çarpıldım. Bir anda o söylentilerin boş olduğunu anladım. Önyargılar yıkıldı kafamda. Hemen ders bitiminden sonra, **Öncü Kitapevi** var, Cağaloğlu'nda, 2'nci Mahmut Türbesi var, oradan hemen aşağı sokak, adını şu anda çıkaramadım...

ABC: Siz Türk Ocağı'nın yanındaki caddeyi söylüyorsunuz.

Nurullah Ankut: Türk Ocağı'nın yanındaki evet, oradan inen.

ABC: Klodfarer.

Nurullah Ankut: Yoo... Klodfarer sağda, bu solda, aşağıya Valiliğe inen. Bab-ı Ali Caddesi... Tam o köşede Öncü Kitapevi vardı. Şimdi orası ne oldu? Bir ara lokantaydı, banka mı oldu şimdi? Öncü Kitapevi vardı, **Zeki Öncü**'nün. Hemen oraya gittim kitabı aldım. 10 lira o zaman kitap. Yoo, ertesi gün gittim. O gün okuldan gece çıktık, çünkü gece bölümü öğrencisiydim, o yüzden ertesi gün gittim, evden gelirken doğru oraya gittim, aldım. İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi var ana binada, ana kampusun içinde. Düz giriş... Bahçeden yürüyorsunuz düz giriş. Ana kapıdan girince o büyük ara boşluğa çıkıyorsunuz ya, ön boşluk değil, arkadaki, onun tam karşısında Merkez Kütüphane vardı, oraya varıp kitabın başına oturdum. Orada da (çok güzel bir kütüphane) arada cam bölmeler var, otururusunuz kimse kimsenin dikkatini dağıtmaz. Yani kimse kimseyle yüz yüze, göz göze gelmez. Yani öyle camlarla bölünmüş. Oraya oturdum okumaya başladım. Okudukça kitap beni daha da çarptı. Sonra tabiî geri kalan kısmını evde okudum, bitirdim.

Ve ondan sonra anladım ki, insanlığın başından geçenler, bilimin ışığında, bir belgesel gibi çok özenli, usta işi, gerçekten o işin uzmanı, bilimini yapmış insanların yaptığı bir belgesel so-

mutluğunda gözlerimizin önüne seriliyor. O andan itibaren Hikmet Kıvılcımlı'nın diğer kitaplarını da okudum tabiî. O gün bugün önderimizin gösterdiği yolda ve onun açtığı bayrak altında kavgamızı sürdürüyoruz, yürütüyoruz.

1972

Her insan. derim, eğer okuduğunu anlasa... Çünkü insanların bir kısmı okuduğunun, izlediğinin % 5'ini anlar, bir kısmı % 10'unu anlar, bir kısmı % 50'sini anlar. Ama % 100'ünü anlamak çok zordur ve çok enderdir okunanın, izlenenin tamamını anlamak. İçtenlikli olarak ve anlamak için olmak kaydıyla okuduğunu herkes anlayabilse, herkes % 100 sosyalist olur ve onların da tamamı Hikmet Kıvılcımlı'nın bayrağının altında birleşir. Bunu söyleyince ben, biraz abartılı geliyor insanlara. Yahu olur mu, tek Kıvılcımlı mı Türkiye'nin Devrimci Önderi?..

Şimdi özgün olarak edebiyat konusuna gelirsek...

Her şey gibi edebi eserlerin de bir biçimi vardır, bir de içeriği vardır.

Biçimi nedir?

Bir edebi eserin biçimi, onun nasıl yapıldığının ortaya konmasıdır. Nasıl yapıldığıdır biçimini belirleyen.

Özünü belirleyense;

O edebi yapıtta, eserde ne anlatıldığıdır.

Biçimle öz ikisi birleşir her şeyde. Edebi eserde de böyledir. Bu bir müzik eserinde de, bir şiirde de, bir romanda da, bir hikâyede de böyledir, felsefede de böyledir.

Edebî eserlerin biçimi konusunda konuşmam ben. O edebiyat Tarihçilerinin, edebiyat eleştirmenlerinin yahut bizzat edebiyatın içinde bulunup eser veren ediplerin işi, yazarların işi.

Ben devrimciyim, biz devrimciyiz. Ama içeriği konusunda konuşuruz.

Çünkü içeriği nedir? Bir yerde bir eser nasıl meydana gelir?

Herkes der ki, bu edebi eser benim ürünüm.

Hayır, orada anlatılan içerik tümüyle size ait değildir.

Orada anlatılan içerik... Toplumdan ve orada yaşadığınız, tanık olduğunuz, okuduğunuz, duyduğunuz, gördüğünüz olayların sizde bıraktığı izlenimleri siz ne yapıyorsunuz?.. Toplumdaki konumunuzdan kaynaklanan yani hangi işi yapıyorsunuz, hangi statüye sahipsiniz, geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz? Bir insanın konumunu bunlar belirler. İşte o konumunuzdan kaynaklanan dünya görüşünüzün ışığında süzgeçten geçiriyorsunuz. Yani tümüyle toplumdan edindiğiniz bilgileri, izlenimleri o süzgeçten geçirdikten sonra onları estetik kurallar içinde ya da kalıplar içinde duygu yoğunluğuyla birlikte okuyanlara estetik haz verecek bir yapıda ortaya koyuyorsunuz. Edebiyat eseri budur.

Sanat eserleri insanın topluma bir tepkisidir

ABC: Burada devrimciyle edebiyat ilişkisine girelim.

Nurullah Ankut: Devrimciyle edebiyat ilişkisine gelirsek...

Şimdi dedim ya her insan toplumda belli bir konumda bulunur, belli bir yerde bulunur. 6 bin yıldan bu yana toplum sınıflara bölünmüştür. Bakın bunu bilmez insanlar. İnsanlık bir milyon sekiz yüz bin yıldan bu yana dünyada var, yeryüzünde. Son çıkan buluntular, yani iskelet kalıntılarının teknik araçlarla incelenmesiyle yaşı belirlenebiliyor.

İşte ne diyorlar, karbon testi mi diyorlar?

Hayat arkadaşı ve Yoldaşı, beş çocuklarının annesi
Eğitim Emekçisi Hacer Hoca'yla
(Kasım 1972)

Karbon 14 testi benzeri teknolojik olarak daha gelişkin testlerle incelenmesi sonunda, ilk insan iskeletlerinin bir milyon sekiz yüz bin yıl önce yeryüzünde olduğu, yaşadığı tespit edilmiş durumda. Tabiî o ilk insan. Bugünkü **Homo Sapiens** dediğimiz

bizim konumumuzdaki insan değil **Pitekantrop** dediğimiz insan. Yani beyin ağırlığı 650 g. Bizim 1300-1360 g civarında. Bizlerin beyin ağırlığı. Sonra evrimleşerek, en son yüz bin yıl önce, Homo Sapiens dediğimiz, artık fiziksel değişime uğramayan, bugünkü formu almış insan ortaya çıktı. **Âdem**'in tarihi de 5 bin yıl önceye dayanır. MÖ 3000 yılında Âdem, Kafkaslar'dan, cennetten çıkarak güneye indi...

Cennet, Tevrat'ta çok net anlatılır. Somut anlatılır cennetin yeri. Dicle-Fırat nehirleriyle Aras ve yukarıda **Pişon** yani Kafkaslar'dan çıkan Batum'un kuzeyinden Karadeniz'e dökülen bugünkü adıyla **Rioni (Riyon) Nehri**. O nehirlerin çevrelediği yer olarak tanımlanır Tevrat'ın girişinde cennet. Ama İslamiyet'te soyutlaşmıştır, yeri belirsizdir cennetin. Âdem oradan, kuzeyden Kafkaslar'dan indi.

Nereye?

Medeniyet onu çekti çorak düzlüklerine, o çöl ortamına indi Âdem MÖ 3000 yılında.

Yani Âdem'in 5000 yıllık bir geçmişi var. Biz bunu tarihsel olarak bilince tabiî, zaten Sümer tabletleri, Asur, Babil tabletleri çözülünce, biz bu kutsal kitaplarda geçen efsanelerin yani **cennetten kovulma, tufan hikâyesi, Âdem'in kaburga kemiğinden kadının yaratılması** yani bütün bu efsanelerin tamamı, tamamen eski **Mezopotamya efsanelerine** dayandığını görürüz. Yani kutsal kitaplara buradan giriyor onların hepsi.

Neyse konuyu yine dağıtmayalım, toparlayalım...

İnsanlık Tarihöncesinde hep **Sosyalizmi** yaşadı, **İlkel Komünal Toplumda** yaşadı.

Sınıf yok, insanın insanı sömürmesi yok, **Özel Mülkiyet yok**. Yalnızca **Kamu Mülkiyeti var**…

Bu İlkel Sosyalist Toplum biçimlerini Morgan, **Antik Toplum (Eski Toplum)** adlı ünlü eserinde şöyle sınıflandırır:

I- Vahşet Çağı:

O da kendi içinde üç aşamaya ayrılır:

a- Aşağı Vahşet,

b- Orta Vahşet,

c- Yukarı Vahşet.

II- Barbarlık Çağı:

O da üç aşamadır.

a- Aşağı Barbarlık,

b- Orta Barbarlık,

c- Yukarı Barbarlık.

Barbarlık Konağının, Orta Barbarlık Konağı adı verilen aşamasında **Sürü Ekonomisine** geçildi. 10 bin yıl önce sürü ekonomisine geçildi.

Yani hayvanlar evcilleştirilip, sürüler halinde üretilmeye başlandı. Yani sırf **Avcılıkla** geçinmek sona erdi.

Böyle olunca, bu sürülerin de üretim ve bakımını yapan **çoban** yani **erkektir**. Erkek bir güç elde etti. Yani toplum ilk defa, tükettiğinden daha fazla bir mala sahip oldu. O zamana kadar günlük avlıyor, o gün yeniyor, ertesi gün yeniden avlanıyordu. Ama bir mal birikimi oldu. Sürüler çoğaldı. İşte bunun verdiği bir güçle, erkek kadını alt etti. Bakın, o güne kadar toplumun önderi kadın. Yeni kadın kitabımız çıkıyor, bilmiyorum ilanını gördünüz mü?

ABC: Yok, görmedim.

Nurullah Ankut: (Bir Yoldaş'a hitaben – K.Y.) Rica etsem, kapağın bir çıkışını alıp getirebilir misiniz? Yahut sitemizde ilanı var, face'de de var. Arkadaşlar **"Kadın, İnsanlığa Geçiş, Tarih, Sosyalizm"** diye, 2005'de verdiğimiz bir konferansın çözümünü kitaplaştırıyorlar. Orada da koyduk.

10 bin yıl öncesine kadar, bu bir milyon sekiz yüz bin yıl bo-

yunca insanlığın önderi, toplumları yöneten; Kabileleri, Kanları, Boyları yöneten: **Kadın**. Hatta insanlığa geçişte de belirleyici rol oynayan kadın. Ama bu sürünün verdiği güçle erkek kadını alt etti. Hatta **Engels** diyor ki**: "Savaşçı eski Barbarın yapamadığını sümsük Çoban yaptı."** Yani kadını alt etti, diyor. Yendi, diyor. Ekonomik maddi güce sahip olduğundan... Yeni ortaya çıkmış olan sürülerin üretim ve bakımından birinci derecede sorumlu olduğundan… O konumun çobanda ve toplumda yarattığı, sanki sürünün sahibiymiş gibi algılanan etki hem çobanın, dolayısıyla **erkeğin ruhiyatını** hem de **kadının ruhiyatını**, **dolayısıyla** da **sosyal eşitliğini** değiştirdi. Kadın giderek alta düşürüldü. İkinci kalite cinsiyet olma konumuna doğru itildi.

İÖ 4000 yıllarında **Sümer Medeniyeti** başlar. Yani insanlar toprağa yerleşmiştir...

(Bir Yoldaş kitabın kapak görüntüsünü telefonundan gösterir. y.n.) Kapak bu bakın. Baskıya verilme aşamasında. Yani son hali veriliyor. Her şey hazır.

Amatör bir arkadaş yapıyor kapaklarımızı.

Fizik mühendisi bir arkadaş. Sosyal Bilim de okumuş değil.

İşte ilk defa toplum sınıflara bölündü Sümer'de. Yani varlıklılar ve yoksullar, ezilenler ve köleler. Köleler ve efendiler ortaya çıktı ilk defa Ur'da, Uruk'ta, Lagaş'ta vb.nde; Sümer'de, Güney Mezopotamya'da yani. O Sümer şehirlerinde. Yani Dicle-Fırat Nehirlerinin körfeze dökülmeye yakın olduğu havzada. O alüvyonlu, verimli topraklarda. Çünkü orada tarım çok bol ürünler verdi ve **Kentler** de oralarda kuruldu. İnsanlık da, o tarım ürünlerinin bolluğuyla karşılaştı. Tüketilenden çok daha fazla ürün üretiliyordu. Bu fazla ürün ilk önce tapınaklarda biriktirilmeye başlandı. Sonra toplum liderleri yani kentin o İlkel Sınıfsız Toplum liderleri, Tapınak önderleriyle beraber el ele vererek, toplum mülklerini aşırmaya başladılar. Ve oradan giderek toplum çürümeye, bozulmaya başladı ve sınıflar ortaya çıktı. Sınıfların ortaya çıkmasıyla birlikte, artık toplumun genel çıkarı diye bir şey

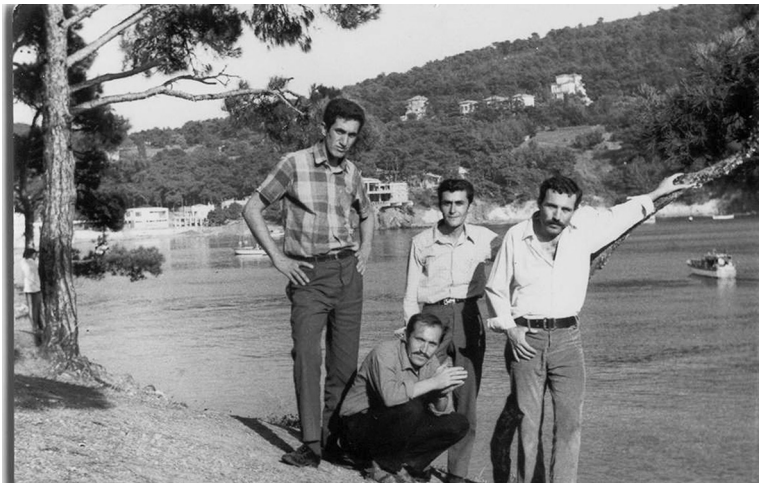

Soldan sağa:
1: Mustafa Şahbaz
4: Nurullah Ankut
(Temmuz 1968 Büyükada-İstanbul)

ortadan kalktı. Sınıf çıkarı var artık. Toplum, ekonomik çıkarları birbirine zıt ve asla uzlaştırılması mümkün olmayan sınıflara bölünmüştür artık. Sınıflar Savaşı denir sosyal bilimde buna. Bu savaş bazen sessiz, gizliden gizliye bazen de patlamalı, gürültülü, çok kanlı biçimler alarak sürer. Ama hep sürer… Sınıflar var oldukça da sürecektir. İşte Marksizmin, Leninizmin amacı da bu savaşı bilimin rehberliğinde yürüterek insanların en az acı çekeceği biçimde nihai sonucuna yani Sosyalizme ulaştırmaktır. Yani Marksizm-Leninizm, bu savaşı kısaltır ve ılımlılaştırır.

Köleci toplumda; **Efendi-Köle**, **Ortaçağda; Derebeyi-Serf**.

Bugüne gelelim fazla uzatmayalım. Bugün mevcut egemen olan üretim yordamı içinde, **kapitalizmde** iki temel sınıf vardır. Çünkü bunlar doğrudan yer alırlar üretimde:

1- Kapitalistler, işverenler, burjuvalar;

2- Bir de işçiler.

Diğer ara sınıflar, tabakalar ve zümreler var. Onların bir kısmı toplumdaki durumuna, konumuna göre işçilere yakındır. Mesela **Köylülük**, Antika bir sınıf. Modern sınıf değil, kapitalizmin ürünü bir sınıf değil.

Kapitalizmin ürünü sınıf, ezilen sınıf; **İşçi Sınıfı**. Ezen sınıf; **Burjuvazi**.

Köylülük, tâ 6 bin yıldan bu yana var. O Antika yığınlar. Şimdi bunların yoksulları da İşçi Sınıfına yakın. Büyük ağaları, zenginleri burjuvaziye yakın. Mesela küçük aydınlar, sizler mesela İşçi Sınıfına yakınsınız, büyük yukarıdaki yöneticiler, patronun esas adamları, CEO'ları, akıl vericileri burjuvaziye yakın. Yani iki farklı odak var toplumda. **Toplum çıkarı, ulus çıkarı** diye bir şey **yok** artık; **sınıf çıkarı var**.

Geçen gün sizinle milliyetçiliği tartıştık biliyorsunuz.

Bizim neden kendimize **milliyetçi değil** de **halkçı** dediğimizi anlatmıştık uzun uzun. Burada kısaca da olsa tekrar değinirsek:

Vurguncular, halk düşmanları, vatan satıcıları da milliyet kapsamı içine girer. Biz onlara karşı olduğumuz için, (emperyalizmin işbirlikçisidirler, eklemlenmiş onlar emperyalizmle, ayrılmazlar) Halkçıyız, diyoruz biz. Onların, bir avuç vurguncunun, dışındaki tüm toplum kesimlerinin savunucusuyuz biz.

Devrimcilikle edebiyatın bağı ne dediniz, ondan biraz geniş tutuyorum, konu tam anlaşılsın diye.

İşte sanatçı, toplumda bu durduğu yere bağlı olarak oluşan dünya görüşüne uygun, toplumdan edindiği izlenimleri sanat formunda eserine döker ve bütün edebi eserlerde ve bütün sanat eserlerinde mutlaka topluma bir mesaj verilir.

Orada savunulan bir dünya görüşü vardır, orada savunulan bir ekonomik sistem vardır, orada savunulan bir sosyal düzen vardır, orada savunulan bir ahlâk sistemi vardır.

Çünkü ahlâk da sınıflara göre farklılık gösterir. Ayrıca toplumdaki ahlâk da değişir süreç içinde toplumların değişimiyle

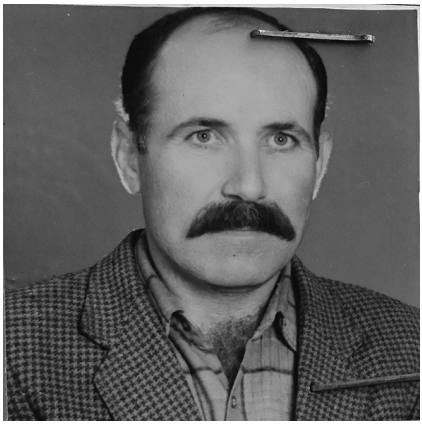

1989 İstanbul

paralel olarak.

Ben tarafsızım, der bazı sanatçılar. O ya hiçbir şey bilmediğinden böyle diyordur ya da içtensizliğinden. Mevcut egemen düzenle bir şekilde ilişkide olduğundandır.

Ben tarafsızım dediğiniz anda ne oluyorsunuz?

Mevcut egemen sistemi tümüyle benimsiyorum, benim ona bir itirazım yok demiş oluyorsunuz.

Hâlbuki bütün sanat eserleri, insanın topluma bir tepkisidir. İnsan dediğimiz zaman... Mesela bütün canlılar böyledir. Biz devamlı, şu anda da, yolda yürürken de, bir otobüsteyken de, dolmuştayken de, işyerimizdeyken de sürekli dışarıdan etkiler alırız. Buna psikolojide stimulus deriz. Sosyal Gelişim okudum dediniz, Gelişim Psikolojisi okudum, dediniz. Stimulus yani devamlı algı, uyaran, demektir. Ve ona tepkilerde bulunuruz, buna da respons deriz psikolojide. Yani SR diye kısaca bunlar sembolleştirilir psikologlar tarafından. Her an biz yürüyüşümüzle, duruşumuzla, giyinişimizle, kıyafetimizle, saçımızla, sakalımızla, bıyığımızla toplumdan aldığımız izlenimlerimizi kendi değerlerimizin süzgecinden geçirir ve yansıtırız topluma. Bir anlamda da hep kendi kişiliğimizi yansıtırız, ortaya koyarız.

Edebiyat eseri, kişinin ruhiyatının, değerler sisteminin, beğeniler sisteminin örtüsünü kaldırır, ortaya çıkmasını, görülmesini, anlaşılmasını, bilinmesini sağlar yani onu üretenin ne olduğunun, kim olduğunun ortaya çıkmasını sağlar. Tabiî bu ortaya çıkış bazen çok açık, bazen gizli, bazen dolaylı olur. Hani edebi eserlerde sözcükler, cümleler anlam katmanlarıyla yüklü olur. Onu okuyan

da kendi ruhiyatına uygun şekilde anlar eserin vermek istediği mesajı.

Tabiî bütün bu dediklerimiz, yazarın içtenlikli olması kaydıyla geçerlidir. Yani ısmarlama eser ortaya koymamış olması şartıyla geçerlidir. Herhangi bir kişi ya da kuruma mesaj vermek, ona şirin görünmek arzusuyla eser vermemiş olması kaydıyla geçerlidir.

Eserinde dolaylı ya da dolaysız ortaya koyduğu her düşüncenin, kendisinin içtenlikle benimsediği öz düşüncesi olması kaydıyla geçerlidir. Bu tutum, yazarın **fikir namusu**nun olmasını gerektirir. Sanatçının, eğer gerçek sanatçı olmak iddiasındaysa, olmazsa olmazı budur. Sanatta riyakârlık, ikiyüzlülük olmaz. Onu yapmak isteyenler gerçek anlamda sanatçı da, insan da sayılmazlar, sayılmamalıdırlar.

Bizim bu dünya görüşümüz, siyasi, sosyal, felsefi, dinsel anlayışımız hatta dilimiz, şivemiz hep nereden gelir?

Toplumdan gelir. Hepsi bize toplumdan gelir.

O bakımdan, sanatçının tümünün kendisine ait veriler yoktur eserlerinde. Toplumdan aldığı izlenimleri, verileri, kendi dünya görüşünün süzgecinden geçirir; duygu yoğunluklu olarak, estetik kalıplar içinde, kurallar içinde ortaya koyar. O bakımdan sanat eserleri, sanatçının toplumdan aldığını kendi süzgecinden geçirip, kendi kalıbında yoğurup, kendi kalıbına döküp topluma geri vermesidir.

İşte **Marks** da aynen şunu der, madem söz açtınız:

"İhtiyaçlarımızın ve zevklerimizin kaynağı toplumdur."

Bizim estetik anlayışımız olduğu gibi, müzik anlayışımız da, şiir anlayışımız da, edebiyat anlayışımız da yani edebiyatın hangi türünden, şiirin hangi türünden hoşlanacağımız da tamamen toplumdan gelir.

Bir kısmı ne diyor mesela?

Ben dışa vurumcu şiiri benimsiyorum, ondan yanayım.

Soldan sağa:
1: Nurullah Ankut, 2: Mustafa Şahbaz
Temmuz 1968 Büyükada-İstanbul

Öbürü ne diyor?

Ben kurgusal şiiri benimsiyorum, ondan yanayım.

İşte bunların hepsi toplumdan gelir bize. Yani içinde yaşadığımız çevreden, bizim orada edindiğimiz yerden, bulunduğumuz yerden, sahip olduğumuz statüden gelir ve günlük maddi hayatımızı nasıl kazandığımızdan kaynaklanır yani belirleyici olan odur. İnsanlar maddi yaşamlarını hangi şartlarda, nasıl kazanıyorlarsa ona uygun bir dünya görüşü oluşur yani. Demek ki, bizim tüm entelektüel dünyamızı, ruh dünyamızı da toplumdaki maddi yaşantı biçimimiz şekillendirir.

Devrimci edebiyat dedik… İşte ezilenden yana bir statüdeyse sanatçı, ister istemez (öyle bir amaç, öyle bir devrimci mesaj vermek istemese bile) toplumu öyle görüp, öyle değerlendirip ezilenlerin, çalışanların, alın teriyle geçim sağlayanların çıkarlarına, hak ve menfaatlerine uygun bir kalıba dökecektir, süzgeçten geçirecektir düşüncelerini, dolayısıyla da ortaya koyduğu eserini. Çünkü onun değerler skalası öyle bir şeyi emreder ve bizim

toplumsal gerçekçi ya da **devrimci eserler** dediğimiz eserler ortaya koyacaktır.

Ama gericilerin, asalakların, ezenlerin, sömürenlerin dünya görüşüne yakınsa, çünkü maddi hayatını öyle bir yer edinerek kazanmışsa ister istemez o sanat da ne olacaktır?

Gerici bir **sanat** olacaktır.

Devrimci ve **gerici sanatların** oluşmasının temeli budur. Buradan kaynaklanır.

Biz tabiî ki devrimci olarak; **devrimci sanatı savunacağız**. Ama devrimci sanat dediğimiz zaman bu, bizim eylemlerimizde yaptığımız, konuşmalarımızda yaptığımız gibi sloganlar atan bir sanat olmaz tabiî. Öyle olursa duygular orada güme gider. Estetik değerler güme gider. Devrimci ruh, sanat eserinde elmadaki koku gibi olacak.

Edebiyat dili farklı, siyaset dili farklıdır

ABC: Çok güzel.

Nurullah Ankut: Öylesine sinecek ki her tarafına eserin... O çığlık atmayacak, slogan atmayacak, bağırmayacak. Ama onu estetik bir haz alarak izleyen her kişi, o devrimci mesajı ruhunda hissedecek.

İnsan dediğimiz zaman... Konudan konuya geçiyoruz, konu çok geniş çünkü. Bir akıl varlığıdır insan değil mi?

Bir de insanın bir yönü daha vardır; **duygu varlığıdır** aynı zamanda **insan**. **Sadece akıl varlığı değil**…

Biz, kendi çıkarlarımıza ters gelse bile duygusal olarak bizi yönlendiren ruhiyatımızın mesajlarına uyarak davranışlarda bulunuruz, işler yaparız. Yahu bu sana bir şey kazandırmaz, derler. Olsun, bu iyidir, deriz biz.

Niye?

Duygusal olarak o bize haz verir. Yani duygu varlığıdır da

insanlar aynı zamanda. Her şeyi akılla planlayıp, ölçüp, biçip yapmazlar yani. Duygularının, eğilimlerinin etkisinde kalaraktan pek çok davranış yapar insanlar. Bazı şeylerin yanlışlığını bile bile insanlar onları yapar. Mesela kötü alışkanlıklar, dediğimiz şeyler değil mi? Sigaranın, alkolün insan vücuduna, bedene, beyne zarar verdiğini herkes bilir. Ama ne yapar yine? Onlardan kopmak zordur yani. Ben İlkokulda başladım, 1977'ye kadar sigara içtim. Ben son bıraktığımda, günde iki pakete yakın içiyordum. Ama devrimci kavgayı sürdürmem için sağlıklı olmam lazım, yoksa sağlığımı kaybederim, dedim ve bıraktım, bıçakla keser gibi bir anda bıraktım. Zaten sigara öyle bırakılır. Azaltayım, günde bir iki ya şu... Hayır. O kendine eziyet etmektir. Bıçak gibi bırakacaksın. Bıraktım bitti. Bir de beyinde bir daha dönüş yok diyeceksin ki, beden de ona hazırlanacak yavaş yavaş. Ama bakın, 1977'de bıraktım, şu anda bazı şeylere efkârlandığım zaman canım sigara içmek ister. Bu denli güçlüdür zararlı alışkanlıkların etkisi. Bir keyif verir çünkü, haz verir insana. Ama asla öyle zayıf bir iradem olmadığı için bu ileriye gitmez yani beni zora sokmaz, sıkıntı vermez bana.

Bizim siyasi metinlerimize de devrimci literatür denir. Yani Türkçe söylersek devrimci edebiyat deniliyor. Edebiyat dememek lazım buna. Devrimci edebiyat da deniliyor. Siyasi edebiyatımızda, devrimci yazılarımızda, teorimizde, ideolojimizde akıldır, bilgidir, bilimdir, bilinçtir belirleyici olan. Ama sanatta ağırlıklı olması gereken duygulardır. Duygular zayıfsa o sanatın estetik içeriği de, kalitesi de zayıf olur. Mesela, biz, dili kurallarına göre kullanmak durumundayız siyasette.

Çünkü bizim amacımız ne?

Devrimci mesajımızı en anlaşılır, en kolay kelimelerle, cümlelerle ve en kısa sürede aktarmaktır insanlara. En anlaşılır şekilde aktarmaktır. Yani dilin görevi budur.

Ama edebiyatta dil bambaşka bir forma girer. Normal günlük kullanımındaki formunu bırakır, yapısını bırakır. Edebiyatçılar

dile bambaşka bir yapı verirler. Yani orada dil, ne diyelim, nesneleşir, maddileşir orada dil. Burada soyut konuşuyoruz değil mi? Bu konuşmamız bitince ne konuştuğumuz, hangi cümleler kurduğumuz, hangi kelimeleri kullandığımızın pek önemi kalmayacak. Ama edebiyat eserinde öyle değildir. Edebiyatçılar dille bir mimari eser ortaya koyar gibi maddi nesne, eserler ortaya koyarlar. İşte bu da sanat eserinin formunu, biçimini oluşturur. Bunun da çok güçlü olması gerekir. Yani sanatçı dili de çok yetenekli ve duygu yüklü şekilde kullanmalıdır. Öyle bir yapı oluşturması gerekir sanatçının. Sadece içeriği değil yani ne anlattığı değildir tek başına önemli olan. Eğer dili, nasıl anlattığı, güçlü değilse, içeriği de zayıf kalır. Sanat eseri tam amacına ulaşamaz. Tam yetkin hale gelemez. İkisi de birbirini desteklemeli. Hem içeriği, mesajı çok derinden insanları etkileyecek şekilde olmalı, ağır bir anlam yüklü olmalı hem de o dili çok iyi kullanarak yepyeni bir yapı oluşturacak şekilde ifade edilmeli, ortaya konmalıdır. Dil, kelimeler, bir edebiyatçının elinde, bir müzisyenin notaları gibidir. Bir müzik eserinde bir notanın yerini rastgele değiştirdiğiniz zaman müzikalite bir anda sarsılır değil mi?

ABC: Evet.

Nurullah Ankut: Nitekim çok yetenekli şefler, 40-50 kişiden oluşan orkestranın bir tek üyesinin bile bir notaya yanlış basmasını hemen algılarlar. Çok müthiş bir yetenek var onlarda. İşte bir edebi eserde, kelimeler de aynı o notalar gibidir. Hepsi çok ölçülü ve düzgün biçimdedir ve sadece o sanatçının kişiliğini, tarzını, üslubunu yansıtır. Sanatçı kalitesini ortaya koyacak şekilde oluşturulmalıdır. O bakımdan her sanatçı kendi dilini, kendine özgü bir şekilde yaratır. Ama biz siyasetçi olarak konuştuğumuz günlük dili kullanırız. Onu tabiî en iyi şekilde, yani bizim meramımızı en kolay aktaracak, iletişimimizi sağlayacak, mesajlarımızı kitleye, onların aklına yerleştirecek şekilde kullanırız. O bakımdan edebiyatçının malzemesi dildir, değil mi? Kullandığı malzeme-araç dildir. Yani edebiyatçılar, dili tıpkı bir heykeltı-

raşın mermeri, seramiği, metali kullandığı gibi kullanırlar. Bir ressamın renkleri kullandığı gibi kullanırlar. Bir müzisyenin notaları kullandığı gibi kullanırlar.

Bir edebi eserin kaliteli olabilmesi için şu üç özelliği en üst düzeyde barındırması gerekir:

1- Sanatçının topluma, dünyaya, yaşama ve insana dair temel gerçeklerin ayrımında olması, onları derinden kavramış olması gerekir.

2- Bu gerçekleri yürekten gelen duygularla yoğurması, harmanlaması gerekir.

3- Ortaya çıkan edebi malzemenin, çok yetkin bir dille, üslupla, bir başka bir deyişle güçlü bir özgün anlatımla ortaya konması, maddeleştirilmesi gerekir. Kalıba dökülmesi gerekir. Sanat dilinde birçok anlam katmanları bulunmalıdır. Yoğun anlam yükleriyle yüklü olmalıdır edebi eser. Okuyanın hayal-imgelem ve düşünce dünyasını harekete geçirmeli, gerektiğinde onun ruhiyatını altüst edecek duygu, düşünce ve hayaller oluşturmalıdır. Edebi eseri her okuyan kendine göre duygulanımlar edinebilmeli, anlamlar çıkarabilmelidir ondan. İşte bu yüzden güçlü edebi eserleri, edebiyat eleştirmenleri birbirlerinden farklı yorumlarlar, değerlendirirler. Hepsi ayrı ayrı şeyler bulur, görür eserde. Ona göre değerlendirir. Bu bakımdan o değerlendirmeler de birbirinden farklı olur.

O bakımdan ben hep, dilimiz bizim **üç vatanımız**dan biridir derim.

Birincisi nedir bunun?

Hepimizin bildiği **vatan** değil mi?

Bizim maddi varlığımızı ortaya çıkarıp, besleyip büyüten coğrafya anlamında vatandır. Yani **coğrafyamız birinci vatanımız**.

İkinci vatanımız, düşünce ve ruh dünyamızın içinde yaşadığı, barındığı **dilimizdir**. Dilimiz ikinci vatanımızdır bizim. Dilsiz düşünce olmaz. Biz kavramlarla düşünürüz değil mi? Keli-

melerle düşünürüz, deyimlerle düşünürüz, terimlerle düşünürüz. Ve her bilimin de kendine özgü terimleri vardır, deyimleri vardır, değil mi? Kavramları vardır, dili vardır yani.

O bakımdan dil bu kadar önemli. Arkadaşlara da hep onu derim; dilimizi çok iyi öğrenmeliyiz, çok yetkin şekilde kullanmalıyız.

Ben bu yaşıma geldim, bugün bile yazarken mutlaka gerekli gördüğüm durumlarda sözlüğe bakarım. Eskiden masamda bütün sözlükler vardı. Şimdiyse sanal ortamda var zaten çoğu sözlük. Bu sebeple internetten bakıyoruz artık. Şu anda belki on tane Türkçe sözlüğüm var. İnternette bulunmayan sözcüklere yine bu sözlüklerden bakarım.

ABC: Kıvılcımlı'nın mirasçısı olduğunuz buradan belli.

Nurullah Ankut: Tabiî, tabiî. Şimdi pek çoğu artık internette var. **Ötüken Sözlük** hariç. Ötüken Sözlük, her ne kadar ideoloji olarak bize karşı bir yayınevi tarafından yayımlanmış sözlük olsa da, o sözlüğü hazırlayan çok iyi bir dilci, çok iyi bir araştırmacı. Eğitim emekçisi. Türkçe öğretmeniymiş zaten. 30 yıllık bir çalışmanın ürünü. Çok zengin bir sözlük. Üç ciltlik bir sözlük. Siz de gazeteci olarak, iletişimci olarak, dil sizin de ana malzemeniz, o bakımdan onu da öneririm. Yani hâlâ bütün bunlara bakarak çalışırız. Bu yaşıma rağmen sözlüklerden ayrı duramam. Çünkü en iyi hangisi; benim düşündüğümü, duyduğumu en iyi hangi kavram, hangi deyim ifade eder? Ona özen gösteririm. İşte sanatçı için de daha başka bir açıdan dili kullanmak bu kadar önemlidir.

Pekiyi **Üçüncü Vatanımız**?..

O da **yüreğimizdir**, **cesaretimizdir**. Demek ki cesaret de bir vatandır bizim için. Onurumuzu, kimliğimizi ve diğer vatanlarımızı savunmaya yarayan, onları koruyan bir vatandır cesaretimiz.

Edebiyatta biçimler devamlı değişir, akımlar değişir, ekoller değişir. Şiirimizde **Garip** ekolü var, işte **İkinci Yeni**'ler var, değil mi?

Şu anda hangisi var, hangi ekol var İkinci Yeni'den sonra?

ABC: Şu an ekol yok, post modern şiir.

Nurullah Ankut: Post modern şiir mi deniyor? Post modernlik her alana yayıldı mı yani şimdi?..

Marksist-Leninist olduğumuz için sanat eserinin içeriğini bir eleştirmenden daha iyi okuyabiliriz

ABC: Nurullah Hoca, şey de, bir çevre olarak şimdi yani utanarak söylüyorum ama peynir altı edebiyatı diye geçiyor. İsmi çok enteresan. Beat kuşağının biraz özentisi. Amerika'daki edebiyat benimseniyor şu anda.

Nurullah Ankut: Evet, evet. Bunları bilmem ben. Takip de etmem mümkün değil. Çünkü onu takip etmem için günlük romanları, hikâyeleri, şiirleri yani hepsini; hem dünya edebiyatını, hem Türkiye'deki edebiyatı çok iyi takip etmek gerekir. O da insanın zamanının tümünü alır götürür. O bile yetmez.

Yani çok iyi bir edebiyat eleştirmeni olmak için o bile yetmez ama edebiyatın içeriğini, sanat eserinin içeriğini okumakta iddialıyız. Her sanat eserinin içeriğini yani ne diyelim; en bilinen, en ünlü, en iddialı edebiyat yorumcusundan, edebiyat araştırmacısından, edebiyat eleştirmeninden daha iyi okuyacak durumdayız.

O da neden kaynaklanır?

Soyut, kuru bir iddia değil. Çünkü insanlığın başından geçenleri, toplumu tümden bilmeden, o sanatçının öyle bir eseri, eserinde verdiği mesajı, tam olarak algılayamazsınız, anlayamazsınız sanatçının mesajını. Anlaşılmaz kalır. İşte biz de bunu Türkiye'de, bir anlamda diyelim, dünyada en iyi bilen, bilecek bir teoriye sahibiz. Çünkü Marksizm-Leninizm... Biz buna **İşçi Sınıfının Kurtuluş Bilimi** diyoruz. Bunun bir adı **Tarihsel Materyalizm**, bir adı **Diyalektik Materyalizm**. Bunu en iyi bilme iddiasında bulunan insanlarız. O bakımdan sanat eserlerinin içe-

riğini, mesajını da çok iyi kavrarız. Tabiî yanlışlık, hatalar insana özgü bir şey. Yanılmaz insan yok. **Hikmet Kıvılcımlı** ne der?

"Mükemmel insan ölmüş insandır."

Yaşayan insan mutlaka hata yapar.

Hz. Muhammed ne der?

"Her gün 70 defa Allah'ımdan af dilerim, tövbe ederim."

Ben bile 70 kez tövbe ettirecek, kendimi affettirecek hatalar işliyorum, diyor. Siz asla mükemmel olamazsınız, diyor.

İnsan nedir?

Yanlışlıklar, hatalar, unutkanlıklar, alışkanlıklar karmaşasıdır insan. O bakımdan yanlış, doğrunun vazgeçilmez bir yandaşıdır.

Şimdi mesela, bir iki örnek vererek bunları size somutça, elle tutulurca, matematiksel bir kesinlikle ortaya koymak istiyorum ki, sizin de kuşkunuz kalmasın. Bu adam bu kadar iddialı konuşuyor yahu. Olur mu böyle bir şey, demeyesiniz en azından.

ABC: Estağfurullah.

Nurullah Ankut: Söyledikleri şeyler doğru diyebilesiniz.

Hazırladığınız sorulardan biri mesela; **"Sizin için Kült eserler nelerdir?"**, diyorsunuz.

Hepinizin de aklına gelebileceği gibi **Cervantes**'in **"Don Kişot"**u bunlardan biri değil mi? Hiçbir gerçek edebiyat dostu es geçemez, ıskalayamaz Don Kişot'u. Zaten modern romanın da...

ABC: Başlangıcı.

Nurullah Ankut: Başlangıcı ve babası yahut anası değil mi Don Kişot gerçekten de?

Hatta bazı edebiyat eleştirmenlerine göre, Don Kişot hâlâ aşılamamış. Bugün bile aşılamadığı iddiasında olan edebiyat otoriteleri var.

Şimdi neden acaba Don Kişot denli güçlü bir eser ortaya kondu? Neden bu kadar çağlar boyunca, bak 1605'de basıldı Don

Kişot. Kaç yüz yıl geçmiş?..

ABC: 4 yüzyıl geçmiş üzerinden

Nurullah Ankut: 4 yüzyıl geçmiş. 410 yıl geçmiş. Buna rağmen aşılamıyor hâlâ. Temel taşlarından biri dünya edebiyatının.

ABC: Shakespeare için de öyle deniliyor.

Nurullah Ankut: Shakespeare için de öyle. Ona geleceğim, Shakespeare'ede geleceğim. Şimdi şunu herkes okur. *(Nurullah Ankut, elinde tuttuğu Don Kişot kitabını kastetmektedir. y.n.)* Don Kişot'tan şu bölümü, bir yoldaşımdan, arkadaştan sade sade okumasını istiyorum.

Şimdi dedim ya ben, insanlık bir milyon sekiz yüz bin yıl **İlkel Sosyalist Toplumda** yaşadı. Buna **Komünal Toplum** diyoruz biz. İlkel Komünal Toplum dememiz, onun ilkellik, kötüleyici hani Fransızlar pejoratif diyorlar ya...

ABC: Düşürücü anlamda değil.

Nurullah Ankut: O anlamda değil. Onun bugünkü sosyalist toplumdan ayrımını belirtmek için ilkel diyoruz. Yani doğal sosyalizm anlamında kullanıyoruz. İnsanlığın doğar doğmaz kendini içinde bulduğu sosyalizm anlamında. Bugünkü Sosyalizmi ise bilincimize çıkartarak kurmuşuz, **Modern Sosyalizmdir** bugün savunduğumuz.

Bunu herkes okur. Mesela Don Kişot'u okumayan mı var?

Ama şurada neler anlattığını, anlatıldığını bizim dışımızda hiç kimse bizim gibi anlayamaz. Bakın şuradan. Kim okuyabilir düzgün? Siz de okurum derseniz buyurun.

ABC: Arkadaş okuyabilir.

Don Kişot, kaybetmiş olduğu Cennetine yaktığı bir ağıttır insanlığın

Nurullah Ankut: Buyurun. Tane tane hepimizin izleyebileceği şekilde okursanız...

"İlkel sosyalist düzenin, barbarlığın, cennetin ne olduğunu."

Buna **Barbar Toplum** da deniyor. Aslında **Barbar** Grekçe, **yabancı** demek. Bizim Hayrettin Paşa'ya Barbaros diyorlar ya... Yani yabancı demek istiyorlar. **Ros** kelimesi de **kırmızı** demek. Barbaros demekle Hayrettin Paşa'ya kızıl ya da kızıl sakallı yabancı demiş oluyorlar.

Medeniler, Sınıflı Toplum İnsanları, İlkel Sosyalist Toplum İnsanlarını Barbar diye aşağılarlar. Hâlbuki Barbar İnsan; eşitlikçi, hakkaniyetçi, yalan, hile, dümen nedir bilmez, hoşgörülü insan, ahlâki değerler yönünden yiğit, mert insan yani gerçek anlamda en kaliteli insan. Geçende anlattım ya, Hz. Muhammed'in de Kur'an'da, ruhunda sosyalizmi taşıması, Kur'an'a bu mesajı vermesi, ilk 5 yılını Bedevi toplumun içinde, Bedeviler arasında geçirmesinden, yani Barbarlar arasında geçirmesinden kaynaklanıyor.

Buyurun:

"İlkel Sosyalist Düzenin=Barbarlığın eşittir Cennet'in ne olduğunu, bir de romancıların *Piri*'nden, *Cervantes*'ten okuyalım. Sanırım hoşunuza gidecektir... Ünlü eserinden, Don Quijote'den (Don Kişot'tan) bir bölüm aktaralım:

"Don Quijote"yle keçi çobanları arasında geçenlere dair

Keçi çobanları kırda dolaşırken, tabiî Panço'yla beraber, keçi çobanlarına rastladı Don Kişot. Evet:

"Keçi çobanları kendisini candan karşıladılar; Sancho, Rocinante"yle (Don Kişot'un atı Rocinante biliyorsunuz. Eşek de Panço'nun. – Nurullah Ankut) **eşeğini elinden geldiğince**

yerleştirdikten sonra, ateşteki iri bir tencerede kaynayan keçi etinin kokusuna seyirtti. Ona kalsa o anda tencereden mideye aktaracak kıvamda olup olmadığına bakardı, ama yapmadı; çünkü çobanlar eti ateşten alıp yere koyun postu serdikten sonra, alelacele bir kır sofrası hazırladılar ve büyük bir iyiniyetle ikisini, yemeklerini paylaşmaya davet ettiler. Ağıldaki altı adamın hepsi halka halinde postların çevresine oturdular; (Yani altı çoban hepsi. Evet. – N. Ankut) **ama önce, köylü misafirperverlikleriyle Don Quijote"ye, ters çevirdikleri bir yem teknesinin üstüne oturmasını rica ettiler. Don Quijote oturdu; Sancho boynuzdan yapılma kadehini doldurmak üzere ayakta kaldı.**

"(...)

"Keçi çobanları, bu gezgin şövalye, silahtar laflarından bir şey anlamıyorlar, susup yemeklerini yemekle ve büyük bir nezaket ve iştahla kocaman et parçalarını midelerine indiren konuklarını seyretmekle yetiniyorlardı. (Silahtarım diyor ya Panço, bir şey anlamıyor keçi çobanları tabiî. Evet. – N. Ankut) **Etler bittikten sonra, postların üzerine bol miktarda buruşuk fındık döktüler, yanına da taş gibi kaskatı yarım kalıp peynir koydular. Bu arada boynuz boş durmuyor, kuyu kovası gibi bir dolup bir boşalarak öyle hızlı dönüyordu ki, ortada görünen iki tulumdan biri mutlaka boşalmış olmalıydı.** (Panço habire içiyor. – N. Ankut) **Don Quijote midesini iyice doyurduktan sonra, eline bir avuç fındık alıp dikkatle bakarak, şu şekilde konuşmaya başladı:**

"Eskilerin altın çağ dedikleri çağ ne mutlu bir çağmış (Altın Çağ, İlkel Sosyalizm Çağı. Yani Barbarlık çağı. Evet. – N. Ankut)**, ne mutlu yüzyıllarmış. İçinde bulunduğumuz demir çağda bu kadar değerli olan altın, o talihli çağda kolaylıkla bulunabildiği için değil; o çağda yaşayanlar senin ve benim kelimelerini bilmedikleri için.** (Bakın tespite… Kolayca bulunabildiği için değil, diyor. O çağda yaşayanlar senin ve benim kelimelerini bilmedikleri için altın değersizdi, diyor. Orada özel mülkiyet diye bir şey yok, diyor. Tüm mülk kamunundu, kamuya aitti, herkes ihtiyacına göre o mülkten alırdı, diyor. Evet, çok

önemli bir tespit. – N. Ankut) **O kutsal çağda her şey ortaktı; günlük besinini elde etmek için, kimsenin, tatlı, olgun meyveleriyle kendisini davet eden sağlam meşelere elini uzatıp koparmaktan başka bir iş yapması gerekmezdi. Olağanüstü bolluktaki duru pınarlar, ırmaklar, insanlara lezzetli, berrak sular sunardı. Kayaların yarıklarında, ağaçların oyuklarında, çalışkan ve becerikli arılar cumhuriyetlerini kurarlar, hiçbir çıkar gütmeden, uzanan her ele, tatlı emeklerinin verimli mahsulünü bağışlarlardı. Ulu mantar meşeleri, hiçbir araç gerece ihtiyaç olmadan, geniş, hafif kabuklarını kendiliğinden, kibarca bırakıverirlerdi; bunlarla, sırf gökyüzünün gazabından korunmak için, kaba kazıklarla destek yapılarak evlerin üstü örtülmeye başlandı. O zamanlar sadece huzur, sadece dostluk, sadece uyum vardı; kıvrık sabanın ağır demiri, henüz ilk anamızın cömert karnını deşmeye cesaret etmemişti.** (Tarım toplumu oluşmamıştı daha. Yani çoban toplum. Evet. – N. Ankut) **O kendisi, verimli ve geniş göğsünün her yanından, o zamanlar kendisine sahip olan çocuklarını doyuracak, yaşatacak, sevindirecek şeyleri zorlanmadan sunardı. O zamanlar, saf, güzel bakireler vadiden vadiye, tepeden tepeye, başları açık, üstlerinde, namus gereği her zaman örtülmesi gerekenden fazla yerlerini örtecek giysilerden başka şey olmadan, gezerlerdi.** (Yani bir edep yerlerini örtüyorlar başka hiçbir şeye gerek duymadan gezerlerdi. Evet. – N. Ankut) **Süsleri de, şimdikiler gibi, Sur firfiriyle, çeşitli şekillerde çarpıtılmış ipekle allanıp pullanmış süsler değildi; sarmaşıklarla örülmüş birkaç yeşil pıtrak yaprağından oluşurdu; belki de bu süslerle, günümüzde saraylı hanımların, aylaklık meraklarıyla öğrendikleri tuhaf, aşırı icatlarla dolaştıkları kadar gösterişli ve gururlu dolaşırlardı. O zamanlar, ruhun aşkla ilgili kavramları** (yani saraylı hanımlar kadar gösterişli ve gururlu dolaşırlardı, diyor. Çünkü aşağılanma diye ezilme diye hiçbir şey yok. Baskı diye bir şey yok. Evet. – N. Ankut)**, tıpkı algılandıkları şekilde, basitçe, safça ifade edilir, daha şatafatlı olsun diye yapmacıklı, dolambaçlı laflar aranmazdı.** (İçtenlikliydi, diyor. – N. Ankut) **Gerçeğe ve içtenliğe hile,**

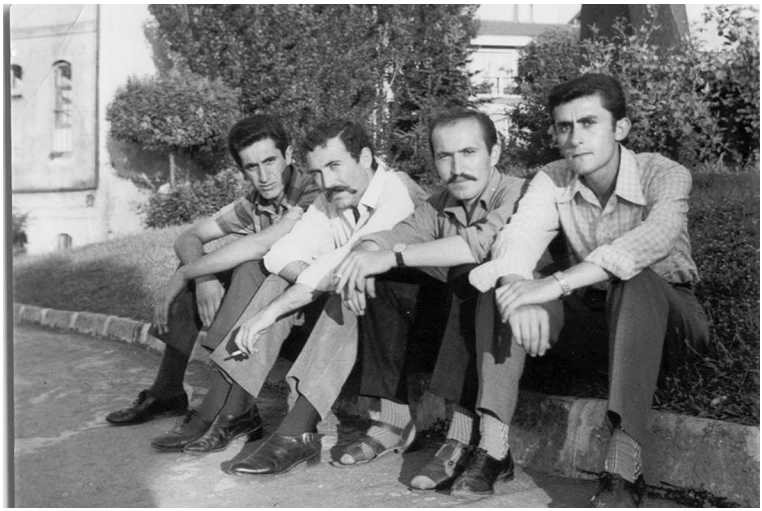

Soldan sağa
1: Mustafa Şahbaz 2: Nurullah Ankut ve liseden iki arkadaşları
1968 Büyükada-İstanbul

yalan ve kötülük karışmazdı. Adalet kendi amaçlarını güder, şimdi olduğu gibi çıkar ve iltimas amacıyla bulandırılmaya, lekelenmeye, hırpalanmaya cesaret edilemezdi. Gelişigüzel yargı alışkanlığı, henüz yargıçların kafasına yerleşmemişti, çünkü o zamanlar yargılamaya gerek yoktu (yargıçlar da yok, mahkemeler de yok, cezaevleri de yok. – N. Ankut)**, yargılanacak kişi yoktu. Bakireler ve namus, söylediğim gibi, istedikleri yerde, tek başlarına, yabancıların arsızlığı ve şehveti tarafından lekelenme korkusu olmadan, dolaşırlardı** (Yabancıların arsızlığı ve şehveti korkusu. Yani sınıflı toplumun korkusu olmadan dolaşırlardı. – N. Ankut)**; bakireliklerini kendi istek ve iradeleriyle yitirirlerdi. Oysa şimdi, iğrenç çağımızda, hiçbir bakire emniyette değil,** (Bir de Ortaçağın feodal toplumu yani. Burada hiçbir bakire elbette emniyette değil. Derebeyinin ve adamlarının gözüne çarptığı anda güzelliği, tamam, işi bitti hemen derdest edilir getirilir onun konağına, sarayına, köşküne. – N. Ankut) **(...) Onların emniyeti için,**

zaman geçtikçe ve kötülük arttıkça, gezgin şövalye tarikatları kuruldu; bakireleri kollamak, dulları korumak, yetim ve muhtaçlara yardım etmek için. İşte ben de bu tarikata bağlıyım, çoban kardeşlerim; bana ve silahtarıma yaptığınız ikramlar ve gösterdiğiniz konukseverlik için sizlere teşekkür ederim. Gerçi tabiat kanunlarına göre bütün canlılar, gezgin şövalyeleri kayırmak mecburiyetindedir (şimdi tabiî Don Kişot hâlâ kendilerinin doğa kanunlarına göre her insan bize sahip çıkmalı, diyor. Çünkü biz bu insanlığın ruhunu savunuyoruz, özünü savunuyoruz, adaleti savunuyoruz, eşitliği savunuyoruz, diyor. Her insan biz şövalye tarikatlarına sahip çıkmalı, diyor. – N. Ankut)**; ancak, sizlerin bu mecburiyetten haberiniz olmadan beni ağırlamanız ve ikramda bulunmanız, iyi niyetinize en derin iyi niyetimle teşekkür etmem için yeterli sebeptir."**

"Şövalyemiz, pekâlâ kaçınabileceği halde bu uzun söylevi verdi, çünkü kendisine verilen fındıklar ona altın çağı hatırlatmış ve aklına, keçi çobanlarına bu gereksiz açıklamayı yapmak esmişti. Çobanlar ise, tek kelime etmeden, şaşkına dönmüş, kafaları karışmış halde dinlediler. Sancho da susuyor, fındık yiyor ve şarap soğusun diye bir mantar meşesine astıkları ikinci tulumu sık sık ziyaret ediyordu." (age, s. 100-102)[1]

Cervantes demek ki İlkel Komünal Toplumun ve onun değerlerinin savunucusu. Gönlünde o yatıyor ve bu şövalyesine, Don Kişot'una, o değerleri savundurtmak istiyor.

Ama insanlık ne olmuş, nereye gelmiş?

Feodal topluma geçmiş artık. Şövalye, bizim Tarihimizdeki Alp, Gazi anlamındadır. İlkel Komünal Toplumun yiğit savaşçısı yani. Adaleti korumakla, gerçekleştirmekle görevli savaşçısı, Bahadırdır. Batıdaki Şövalyenin anlamı budur. Yani şövalyesine

[1] Nurullah Ankut, Tayyipgiller Kökeni, C. 1, s. 155-158. (Bu ve ileride aktarılacak olan pasajlar Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlanan Cervantes'in Don Quijote adlı eserinin 100-102'nci sayfalarından alınmıştır.)

o değerleri savundurtmak istiyor ama feodal topluma girilmiş artık, şövalye değerlerini savunmak imkânsızlaşmış. Şövalyemiz de bu yüzden gülünçleşmiş yani her gittiği yerde insanları güldürmekten öte, alay konusu olmaktan öte bir şey yapamaz olmuş. Çünkü çağ değişmiş, toplum değişmiş. Yani Cervantes bunu anlatıyor. Yani İlkel Komünal Toplumdan, Feodal Topluma geçtiğini anlatıyor İspanyol toplumunun ve bu değişikliği anlatıyor, bu altüstlüğü, bu zıddına dönüşümü anlatıyor. Toplumu bu denli derinden kavrıyor Cervantes. O yüzden böylesine güçlü bir eser verebiliyor, sırrı burada.

Şimdi sıradan bir edebiyat eleştiricisinin, bu eseri bilmeyen bir edebiyat eleştiricisinin Don Kişot'un bu ruhunu kavramasına imkân yok. Kavrayan başka edebiyat eleştiricisine rastladınız mı siz, gördünüz mü? Göremezsiniz ne Türkiye'de, ne dünyada. O yüzden ben hep şunu diyorum; Kıvılcımlı'yı tanımamak, "Tarih Devrim Sosyalizm"i bilmemek, sadece devrimci açıdan büyük bir kayıp değil, insani ve entelektüel açıdan da çok büyük bir kayıptır. İnsanlığın başından geçenleri kavrayamazsınız. Kıvılcımlı'yı bilmeden bugünkü toplumu kavrayamazsınız. Dünyanın nereye gittiğini, bugünkü Suriye'de olup bitenleri, ülkemizde olup bitenleri, Amerika'yı, Avrupa'yı kavrayamazsınız. Böylesine güçlü bir ışık düşürüyor önümüze önderimiz. Bu denli büyük önder yani. Ve İbn-i Haldun'dan, Marks'tan, Engels'ten, Lenin'den sonra dünyanın en büyük sosyal bilim insanıdır Kıvılcımlı. Ama bunu bizim küçükburjuva aydınlarımıza kavratamadık. Kavramazlar, anlayamazlar. İçtenlik olması gerekir kavramaları için ve sadece doğruyu bulma, araştırma, onu ortaya çıkarma, onu benimseme isteklerinin olması gerekir. O olmayınca göremezler. Okusa da anlamaz. Ben hep onu diyorum; bazıları okur % 5'ini ancak anlar. İşte o yüzden iddialıyız biz.

Mesela Amerika keşfedildi değil mi?

Amerikan yerlileri hakkında gerçek bilgilere ulaşmak için şu eseri okumanız da çok faydalı olur:

Darwin'le ilgili, bir edebiyat eseri değil ama, bir gezi eseri olan; **"Darwin ve Beagle Serüveni"** diye, **Alan Moorehead** adında bir yazarın kaleme aldığı, TÜBİTAK Yayınları'ndan çıkan bir kitap var. Onu da mutlaka okumanızı öneririm. Edebi bir eser değil ama bir Tarih ve Sosyal bilim eseri. Şimdi bunları toplatabilirler ama sahaflarda bulabilirsiniz.

ABC: Evrime karşıdır TÜBİTAK'ın bugünkü yapılanması.

Nurullah Ankut: Evrime karşıdır bugünkü TÜBİTAK yönetimi. TÜBİTAK'ın bu tip kitaplarını toplatmışlar; imha edecekler ama şimdilik sadece toplatmışlar. Toplatıyorlar, o kararı almışlar. Tabiî doğrudan yakmaya, imha etmeye girişemiyorlar, süreç içinde yapacaklar bunu. Okumanızı öneririm o kitaptan.

Darwin Güney Amerika'ya gittiğinde ünlü Evrim Teorisinin temellerini atıyor. Biliyorsunuz rahip olacak yani dini eğitim alıyor Darwin de ama böyle bir seyahat imkânı çıkıyor. Gel sen de katıl, deniyor. O da katılıyor. **Evrim Teorisini** de o seyahatinde keşfediyor; yoksa hiç öyle bir derdi yok. Zaten Evrim Teorisini keşfetmesine rağmen kiliseden kopmuyor, Hıristiyan inancını bırakmıyor. Onu kaybetmiyor, çünkü inançlar başka bir şey.

ABC: Ailesinden aldığı.

Nurullah Ankut: Evet. Kaldığımız yerden okumaya devam edelim:

> **"Cervantes"in, kahramanı Don Quijote"in ağzından naklettiği bu "Altın Çağ", kuru-soyut bir iddia değildir. İnsanlığın tümünün bir milyon yedi yüz bin yıl boyunca yaşadığı bir gerçeğin tâ kendisidir. Cervantes ünlü eserini 1605"te yayımlar. Darwin ise bundan ortalama 230 yıl sonra İlkel Sosyalist Toplumu, bizzat kendisi yaşayarak görür. Buna kanıt olarak, Darwin"in söz konusu gezisini anlatan notlarından ve kitaptan bir bölümü örnek olarak aktaralım:**
>
> **"Güney Amerika"nın dağlarına yaptığı dikkatle planlanmış, tehlikeli yolculuklardan böylesine farklı başka bir yol-**

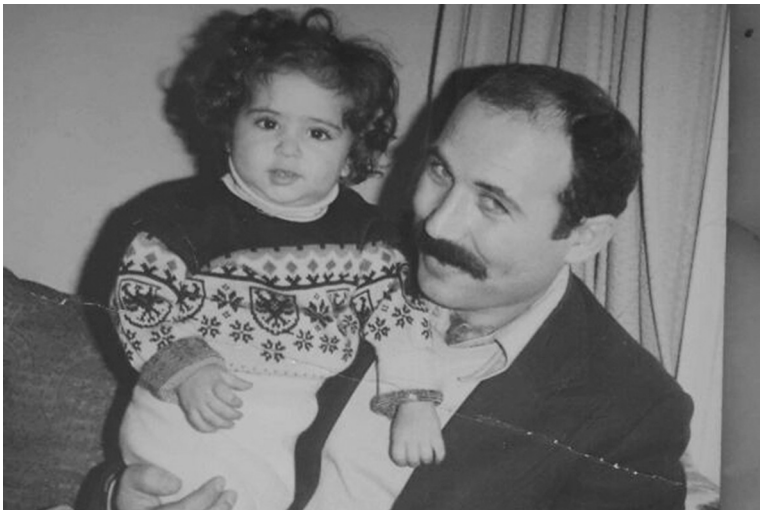

Nurullah Ankut, tek kızı Deniz'le... (1978)

culuk düşünülemezdi. Darwin kılavuzlara beraberlerinde yiyecek ve giyecek getirmelerini söylediğinde (Kılavuzlarla beraber Latin Amerika'da dağlara bir yolculuk yapalım, diyor. Yerli kılavuzlar – N. Ankut)**, dağlarda yiyeceğin bol olduğunu, giyecek olarak da tenlerinin yeterli olduğunu söylediler. Gerçekten de doğanın zenginliği sayesinde kolay ve rahat bir yolculuk yaptılar. Geceyi geçirmek için mola verdiklerinde, iki Tahitili birkaç dakika içinde üstü muz yapraklarıyla örtülü çok güzel bir bambu kulübe kurdu. Bir gölcüğe atlayıp "tıpkı su samurları gibi, gözleri açık olarak, balıkları köşelere sıkıştırıp yakaladılar." Balık ve muzları taze yapraklara sarıp iki kızgın taş arasında pişirerek çok nefis yemekler hazırladılar; kendileri de bu yemekleri gizlemedikleri bir keyifle yediler." (age, s. 176-177)**

"Aslında Cervantes'in ünlü romanının tümü, İlkel Komünal (Sosyalist) Topluma duyulan özlemin destansı bir dille anlatımıdır. İnsanlığın, kaybetmiş olduğu Cennetine yakılan bir ağıttır. Güldürücü bir kabuk altına konulan, ya

Nurullah Ankut Konya Erkek Lisesi son sınıfında
Almanca öğretmenleri Memiş Akdoğan'ın solunda omuz omuza olan öğrenci
Nurullah Ankut, ikisinin ortasında arkadaki öğrenci Mustafa Şahbaz
(1967 Baharı)

da öyle bir kabukla üstü örtülen bir ağıttır.

"Şövalye bildiğimiz gibi, Barbar=İlkel Sosyalist Toplum Değerlerini taşıyan, temsil eden halk önderidir, savaşçıdır.

"İlkel Komünal Toplum değerleriyle, Sınıflı Toplum değerlerinin (daha doğrusu değersizliklerinin) karşılaştırması yapılır sık sık bu ünlü eserde.

"Bu anlayışla okunursa eserin ruhu kavranabilir."[2]

Bunu biz yazmışız. **"Tayyipgiller Kökeni ve Sınıf Yapısı"** adlı iki ciltlik kitabımız var. Derleniş Yayınları'ndan çıkardı arkadaşlar bunu. İki cilt. Birinci ciltten mi bu bölüm? Birinci, evet. Buradan aldı arkadaşlar.

Şimdi Latin Amerika anlatılır, keşif anlatılır ama Amerikan yerlilerinin ne olduğu, nasıl insanlar olduğunu kimse anlatmaz, sadece ilkel insanlar denir onlara. Hâlbuki onların tamamı İlkel

[2] Tayyipgiller, Kökeni ve Sınıf Yapısı, C. 1, s. 155-159.

Komünal Toplum insanları. Sınıflı Toplum yok keşfedildiğinde yani **Kristof Kolomb** keşfettiğinde sınıflı toplum yok Amerika'da. Kolomb'un gördüğü kabilelerden sadece üçünde Babahanlık var. Yani erkek egemen toplum var. Diğerlerini Anahanlar yönetiyor. Kadınlar yönetiyor diğerlerini. Ezen ezilen yok, sömüren sömürülen yok o Kabilelerde, o Boylarda. O yüzden zaten Amerikan yerlilerinin reisleri yiğit, mert, doğasever, hayvansever, insanseverdir. O zaman sırf Kuzey Amerika'da yani Amerika Birleşik Devletleri'nde, 30 milyona yakın Bufalo'yu bu işgalci, sömürgeci yankeelerin katlettiği söylenir, yazılır Tarihçiler tarafından. Sadece Amerikan yerlilerini aç bırakmak için yapılır bu katliam. Yerliler sadece günlük ihtiyaçlarına yetecek kadar hayvan vuruyorlar; onun eti tükeninceye kadar başka Bufalolara dokunmuyorlar. Ayrıca ağaçları da, tüm doğayı da gözleri gibi koruyorlar. Ağaçlardan da sadece günlük ihtiyaçlarına yetecek kadar meyve alıyorlar; gerisini koruyorlar. Ama yerlileri mahvettiler, doğayı da mahvettiler, mahvediyorlar. Amerikan yerlilerinin büyük özdeyişlerini okumuşsunuzdur.

ABC: Son su bittiğinde, falan...

Nurullah Ankut: Evet, evet. Son su bittiğinde...

ABC: Balık tutulduğunda...

Nurullah Ankut: Balık tutulduğunda... Son meyve ağacı kuruduğunda acaba beyaz adam ne yapacak? Sonunu düşünmüyor, kendi sonunu da getirecek, diyor.

Hatta **İhsan Eliaçık** diyor ki; "Amerikan şeflerine o sözleri Tanrı söyletiyor. Vahiyle söylüyor onları." İhsan Eliaçık açıktan böyle diyor. Yani o denli özlü, doğru, içtenlikli mesajlar veriyorlar.

O da neden?

İlkel Komünal Toplumdan kaynaklanıyor.

Şimdi İhsan Eliaçık bir ilahiyatçı olarak ancak o kadarını görüyor. Ama biz neyi görüyoruz okuduğumuz zaman?

Amerikan yerlileri, İlkel Komünal düzende yaşadıkları için o toplumun ruhunun, erdemlerinin, ahlâkının, gerçek insancıl ahlâk olduğunu görüyoruz. Oradan kaynaklanıyor bütün o doğaseverlikleri, insanseverlikleri, hoşgörülülükleri, yiğitlikleri, mertlikleri, içtenlikleri. Onu da bizim dışımızda hiç kimse böyle anlayamaz, kavrayamaz. İddiamız buradan geliyor.

Sanatçının ticari kaygıyla yazması edebi kişiliğine ve kariyerine ihanettir

ABC: Köy Enstitülerine gelelim isterseniz.

Nurullah Ankut: Şimdi bir örnek daha verelim, gelelim. Bir de unutturma Shakespeare'e de geleceğiz. Evet.

Şu kitap geçenlerde yayımlandı. Bu da Don Kişot'un öncülü. 1554'de yayımlanıyor. **Pikareks** denilen roman türünün öncüsü: **"Tormesli Lazarillo"**. Bunu da okumanızı öneririm, kısa zaten. Can Yayınları'ndan çıkmış. Bunu da okuduğumuz zaman, biz o günkü feodal toplumun adeta panoramasını görüyoruz. Mesela edebiyat eserlerinin Tarihle, sosyolojiyle yakından ilgisi var. Edebiyatla iç içeler değil mi?

Ama edebi eserlerin estetik yapısı, estetik anlayışı ve duygu yönü daha ağırdır. Tarihte böyle değil tabiî. Sosyolojide böyle değil. Orada bilgi yönü ağırdır, fark buradan gelir. Ama biz bunu okuduğumuz zaman... "Tormesli Lazarillo"yu...

Lazarillo romanın başlangıcında bir çocuk. Eserin gelişimiyle, olayların akışı içinde büyüyor; delikanlılık çağına geliyor. Okuyunca siz de göreceksiniz; İspanyol toplumu Feodaliteye geçmiş, Sınıflı Topluma geçmiş. İşte aynı Don Kişot gibi şövalyelik ruhunu taşıyan soylular iflas etmiş, villalarını kaybetmişler. Borçlandırmış sınıflı toplumun Parababaları. Soyulmuşlar, yokluk içindeler yani. Günlük, boğazlarını bile doyuracak durumda değiller ama yine de o değerlerine sahip çıkmaya çalışıyorlar. Yani şövalyelerin acıklı durumunu koyuyor. Ve devlet kurumla-

rının çürümüşlüğünü koyuyor burada. Ve kilisenin çürümüşlüğünü koyuyor.

(1972 Ocak)

Ortaçağda biliyorsunuz yine, Kült eserler dediniz, **Giovanni Boccaccio**'nun **Decameron**'u var değil mi? Okumuşsunuzdur belki. Biz üniversitede öğrenciyken aldık okuduk Decameron'u. Orada da tüm toplumla birlikte, özellikle de feodal sınıfın ve onun kurumlarının çürümesiyle birlikte kilisenin de aynı biçimde çürüdüğünü; orada dönen ahlâksızlıkları, özellikle cinsel ağırlıklı ahlâksızlıkları, düzensizlikleri, çürümeyi anlatıyor.

Burada (Tormesli Lazarillo romanında) da toplumun bütün katmanlarıyla birlikte rahiplerin de çürümesini anlatıyor. Lazarillo yoksul bir ailenin çocuğu, bir dilencinin yanına çırak veriliyor, başka birilerinin yanına çırak veriliyor.

Papazın yanına çırak veriliyor. Ama o kadar akıllı, zeki, bizim fırlama dediğimiz bir tip, yani cin gibi bir tip olmasına rağmen, en sonunda kilisede çalışan ve bir rahibin suiistimal ettiği kadınla evlenmek zorunda kalıyor, onu sineye çekmek zorunda kalıyor. Yani toplumun, Feodal Toplumun insanları nasıl çürüttüğünü anlatıyor. Ama burada, arka kapağında kitabı tanıtmışlar, kitabın özüyle hiç ilgisi yok. Kavrayamazlar ki... Yani editörlerin bunu kavramasına imkân yok ki. Hâlbuki çok kitap basan bir yayınevi değil mi?

ABC: Şu an tekel konumunda.

Nurullah Ankut: Tekel kurmuş durumunda, edebiyatın te-

kellerinden. Türkiye yayınevlerinin tekellerinden. Ama buna rağmen (bunların da hepsi eğitimlidir. Belki doktora yapmış insanları, editörleri vardır) şu kitabın özünü kavramaları mümkün değil.

Şövalyelerin nasıl sefalet içine düştüğünü, can çekiştiğini fakat sınıfsız toplumun değerlerini korumak için hâlâ nasıl can attıklarını ama hiçbir başarı gösteremediklerini anlatıyor. Ve toplumun tüm diğer kurumlarının, kilise dâhil, çürümüşlüğünü anlatıyor. Feodal toplumun insanları nasıl çürüttüğünü anlatıyor.

Şimdi bunu göremezler. O yüzden de edebi eserlerin ruhunu... İnsanların başından geçenleri bilimin ışığında (gerçek sosyal bilimdir Marksizm-Leninizm, onun ışığında) göremediğiniz zaman, hiçbir edebi eserin içeriğini de tam olarak layıkıyla kavrayamazsınız. Onun çağının ne olduğunu, hangi çağda yaşadığını anlayamazsınız. Anlatmak istediğinin ne olduğunu anlayamazsınız.

ABC: Shakespeare mi?..

Nurullah Ankut: Shakespeare gelelim. Kült eserler dediniz. Bu arada ona da... Mesela benim için **Shakespeare**'in tragedyalarının en önde olanı; **Macbeth'**tir. Shakespeare deyince benim aklıma ilk önce Macbeth gelir. Ondan sonra **Atinalı Timon** gelir, tragedya. Üçüncü olarak da **Hamlet** gelir. Tabiî diğer tragedyalarını da beğenirim ama bunlardan daha sonra gelir onlar.

Ama komedilerini beğenmem. Onları ticari amaçla yazmıştır. Tabiî ticari amaçla yazınca bir şeyi, edebi değeri ve sanat değeri de bir anda dibe vuruveriyor. Mesela geçen seneydi herhâlde, **"Hırçın Kız"**ı okudum, şaşırdım kaldım. Düş kırıklığına uğradım ki, tarif edilemez yaşadığım düş kırıklığı. Tamam, kurgusal yapı iyi, teknik yapı iyi ama içerik olarak beş para etmez benim gözümde. Kadının paspas edilircesine aşağılanması ve bir soytarı soylunun onu ezip hizaya getirilmesi anlatılır eserde. Verdiği mesaj açısından da beş para etmez. Yani tümüyle ticari kaygıyla, geçim amacıyla yazılmış bir eser. O bakımdan ticari kaygıyla

asla yazılmamalı edebi eserler. Öyle yaptınız mı hem edebi kişiliğinize, hem de edebi kariyerinize ihanet etmiş olursunuz.

ABC: Bu çok önemli bir mesaj.

Nurullah Ankut: Çok önemli bir mesaj.

ABC: Şu andaki tüm edebiyat piyasasının, şu an üstünden geçtiniz...

Nurullah Ankut: Büyük edebiyatçı geçinenlerin tek amacı Nobel'e mesaj vermek. **Orhan Pamuk**'un yaptığı gibi, röportajlarında Türkler şöyle katliamcı, bir milyon Ermeni'yi öldürdüler, şu kadar Kürt'ü öldürdüler filan diye mesaj vermeseydi asla Nobel'i alamazdı. O sürekli verdiği bu tür mesajlar sayesinde Nobel'i aldı.

Biz o zaman ne dedik?

"Hain ihanetinin ödülünü aldı.", dedik.

O bakımdan onlar, bence edebi eser bile sayılmayacak denli kalitesiz ürünler. Yani düzenbazlıkla, makam, ün, poz ya da para kaygısı güttüğünüz anda edebi eser olma vasfını yitirir ortaya koyduğunuz şey. Çünkü bir edebiyat eseri, bir şiir, bir roman (şu da önemli bence altını çiziyorum); **José Martí**'nin deyişiyle sadece **"söz mimarisi"** değildir. Yine Martí'nin deyişiyle; **"Şiirin meşru anası, yürekten gelen duygulardır."** Biz bu ilkenin tüm edebi eserler için geçerli olduğu kanısındayız. Bir edebi eser yürekten gelen duyguları da içerecek. Bu özelliğe sahip değilse; o eser gayrimeşrudur bence. O duyguları iletecek ki, gerçek insancıl tepkisini verecek, mesajını verecek topluma. Ama ondan yoksunsa, efendilerinin yahut da bir çıkar, bir şey beklediklerinin hoşuna gidecek mesajlar vermeye çabalarsa, onun edebi eser olma vasfı ortadan kalkar.

ABC: Değiştirici değil de uyum sağlayıcı.

Nurullah Ankut: Uyum sağlayıcı.

Shakespeare'in eserlerinde hayata dair gerçekler anlatılır insani değerler yüceltilir

ABC: Küçükburjuva özellik.

Nurullah Ankut: Yani edebi eser olma vasfını yitirir.

Shakespeare'in bir diğer beğendiğim tragedyası; **Kral Lear** eseridir. Yani benim için önem bakımından Macbeth'den, Atinalı Timon'dan ve Hamlet'ten sonra gelen Kral Lear'dir . Bu da çok önemli. Aslında Shakespeare de İlkel Komünal Toplumun değerlerini görür. O değerlerin yüceliğini takdir eder. Hatta Kral Lear'de aynen şöyle der, dedirtir **Gloucester** adlı kahramanına ya da onun ağzından şöyle der Shakespeare:

> **"Tanrılar, siz de böyle yapın! Bolluk içinde yüzüp zevkten başka bir şey düşünmeyen, yasalarınızı kendilerine köle eden, hisleri körlendiği için görmek istemeyen insanlar, gücünüzün tadını tatsınlar da bu ölçüsüzlük ortadan kalksın, herkes ihtiyacı kadarını elde etsin."**

Toplumdaki bütün mal mülk, herkesin ihtiyacına göre dağıtılmalı, der yani. Öyle dedirtir bir yerde. Bu sosyalizmdir.

Ve aynı zamanda yüce değerleri savunur; yani erdemi savunur, dostluğu savunur, sadakati savunur, yiğitliği savunur tragedyalarında. Mesela Macbeth, bildiğiniz gibi **Kral Duncan'**a ihanet eder. Hâlbuki Kral Duncan adaletli. Yani İlkel Komünal Toplum değerlerini savunmaya çalışan, ona uygun davranmaya çalışan adaletli bir kraldır Kral Duncan. Tüm toplumu, halkını seven bir Kral. Onun da en güvendiği komutanı Macbeth'tir. Öylesine ki, kendi evladı gibi seviyor. Ama biraz da alınyazısının, kaderin böyle yönlendirdiğini koyar orada Shakespeare.

Bir de cadıların, gelmekte olan bu felaketi bir alınyazısı olarak haber verişlerini koyar. Dikkat ederseniz cadılarla açılır ilk diyaloglar. Ve kadın da alta düşürüldüğü için (Shakespeare'in eserlerindeki bir önemli yön de budur), kadınlar hep, ne diyelim,

Soldan sağa:
1: Mustafa Şahbaz, 4: Nurullah Ankut
(Temmuz 1968 Büyükada-İstanbul)

biraz kötücüldür. Kötülüğü teşvik ederler Shakespeare'de kadınlar. Çünkü İlkel Komünal Toplumun Orta Barbarlık döneminde Çoban Toplumda kadın aşağı düşürülmüştür. Zaten o dönemin bütün mitolojilerinde kadın aşağılanır.

Benim memleketim **Konya**. Konya'nın adı **İkonyum**'dan gelir. Yani Bizans'ın **put şehri** İkonyum. İkon put; İkonyum put şehri. Yani bildiğimiz gibi oranın Antika Tarihinde **Perseus Efsanesi** vardır. Şehrin adı da bu efsaneden gelir. Bildiniz mi bilmiyorum, okudunuz mu?

ABC: Yok.

Nurullah Ankut: Mitolojiye göre **Medusa** vardır o dönem Konya'da. Medusa, başından, saçlarından bir sürü yılan fışkıran bir kadındır. Ve baktığı anda göz göze geldiği insanları taşlaştırır yani bu denli büyük bir canavardır.

ABC: Yerebatan Sarnıcı'ndaki...

Nurullah Ankut: Yerebatan Sarnıcı'nda da ne yapılmış, çok güzel dediniz.

ABC: Ters çevrilmiş.

Nurullah Ankut: Medusa'yı yani kadını suda boğuyor o günün erkek egemen toplum anlayışı. Perseus da Konya'nın erkek kahramanı mitolojiye göre. Medusa'yı öldürüyor, başını kesip getiriyor; Konya'nın girişine, kapısına asıyor. Bunun üzerine Konya'nın **Larende Kapısı** adlı güney kapısına Perseus'un heykeli dikiliyor ya da mermer üzerine kabartması yapılıyor. Hatta Medusa'yı katledilişi de o kabartma figürlerde tasvir ediliyor. Böylece erkek egemen kahramanın kahramanlığı maddeleşmiş, görselleşmiş oluyor. İşte bu efsane kahramanının heykelinden hareketle şehre İkonuim (put ya da tasvir-resim şehri) adı veriliyor. Medusa'nın başının işlenmiş olduğu mermer taş yakın zamanlara kadar Konya kale kapısının yanı başındaki sur duvarında bulunmaktaydı. Fakat Konya Surları ve o kale kapısı da yıkılınca o mermer taş da yok olmuştur.

Buna mukabil, Medusa'nın yılanlar fışkıran başının mermer üzerine kabartma figürlerle tasvir edildiği mermer lahidin bir bloku ise şu anda Konya Sahip Ata Camiinin ana giriş kapısının iki yanında minarelerin tam alt kısmına gelecek şekilde yer almaktadır. On sene kadar önce verdiğimiz Kadın Sorunu'na ilişkin konferansın ön hazırlıkları sırasında o figürler işlenmiş mermerleri de görmüş ve fotoğraflarını çekmişti arkadaşlarımımız. Demek istediğimiz on sene öncesinde tahrip edilmiş olmakla birlikte figürler netçe görülebiliyordu. İşin açığı şu anda ne haldedir bilmiyoruz. Malum ya sanata, heykele, resme düşman "dindar ve kindar" bir nesil yetiştirilmiş durumdadır artık. Konya da bu neslin en etkin olduğu şehirlerden biridir...

Konya'yı ziyaret ederseniz ya da yolunuz düşerse aklınızda olsun bir de **Larende Camii**'nin, bir diğer adıyla **Sahip Ata Camii**'nin giriş kapısının yan taraflarına bir bakıverin...

İşte kadını tam alt edebilmek için (kadını alt etmek kolay ol-

madı tabiî) erkekler bu kadar efsane uydurdular.

Hatta **Herkül** efsanelerinde bile... Herkül'ün 12 meşhur savaşı var biliyorsunuz. Onlardan biri de Samsun'daki kadın liderlere karşı yapılır. Gider onlarla savaşır. Çünkü onlar kötülük timsali, simgesi olarak anlatılır artık o efsanelerde.

Şimdi oradan hareketle, her ne kadar İlkel Komünal Toplumun değerlerini savunuyor olsa da, Shakespeare'de kadınlar hep ikinci plandadır ve olumsuz gözle bakılır kadınlara.

Macbeth'in kazandığı büyük zaferin bir ödülü olarak Kral Duncan hem Macbeth'in asalet unvanını yükseltir. Glamis Beyi olan Macbeth'i aynı zamanda Cawder Beyliğiyle de ödüllendirir. Hem de onurlandırmak için kendisinin Macbeth tarafıından evinde, daha doğrusu şatosunda misafir edilmesini ister. Bu bir lutuf, bir onurlandırmadır; Kralın bir beyin evinde misafir olması.

İşte işin burasında Macbeth'in hırslı ve Shakespeare'e göre hemen bütün kadınlar gibi kötücül karakterli olan eşi-**Lady Macbeth** olaya dahil olur.

Aslında hırslı ama temiz kalpli, şövalye ahlakına sahip olan Macbeth'i kadınlığını ve zekâsını kullanarak kandırır. Onu kötülük yapmaya teşvik ve sonunda ikna eder. Karı koca temiz kalpli Duncan'ı evlerinde konukken ve de uykudayken öldürmeyi planlarlar. Planlarını da uygulayıp işlerler cinayeti. Tabii hançeri vuran Macbeth'tir. Evinde, gece uykusunda katleder Kral Duncan'ı. Yapmak istemez ama eşi devamlı zorlar onu. Çünkü kralın yerine eşi Macbeth kral olacaktır. Kaderin yazdığı yazıya göre de bu böyle olmalıdır. Çünkü kaderin bu trajik oyununu cadılar (üç kızkardeş) çok önceden Macbeth'e haber vermişlerdir. Yani bir anlamda Macbeth de iradesi dışında bu suçu işler. Kaderinden kaçıp kurtulamaz. Katleder ama bir anda da pişman olur Macbeth:

> **"Neresi vuruluyor? Bana ne oldu ki, en küçük bir gürültüden dehşete düşüyorum? Bu eller ne böyle? Ah, gözlerimi oyuyorlar. Okyanusların bütün suları elimi bu kandan temizler mi? Hayır; belki de şu elim sonsuz denizleri kana**

çevirir, yeşil renklerini baştan başa kızıla boyar."

der. O kadar büyük suç işlemiş olur.

Yani demek istediğim; hep böyle dostluğu, iyiliği, mertliği, dürüstlüğü yüceltir Shakespeare ve bu arada da toplumunu böyle derinden kavrar.

Atinalı Timon'da ise insan gerçeğinin bir başka yönünü yani varlıklı ama iyi niyetli, cömert bir insanın sonunda dostlarına ve insanlara güveninden dolayı her şeyini kaybettiğini anlatır. Orada da toplum, artık İlkel Komünal Toplumun değerlerinden çıkmış, sınıflı topluma gelmiş. İnsanlar bozulmaya, çürümeye başlamışlar.

Biz deriz ki; sınıflı toplum, insanları bozar, çürütür, çamurlara bular. Bu yalan, düzen, ihanet, aldatmaca, kandırmaca hep sınıflı toplumun insanlarına aşıladığı çıkarlar dürtüsü yüzündendir.

Kur'an'da da anlatılır bu. İnsan mal mülk hırsı yüzünden çok katıdır, der Kur'an mesela. Bu konuda bir sürü ayet var.

İnsani değerler yüceltilir hep bir de; insanlığın ortak, değişmez kaderi mi desek, alınyazısı mı desek yoksa doğanın en kesin kanunu mu desek insana dair, hayata dair gerçekler anlatılır, vurgulanır hep Shakespeare'in eserlerinde. Yani hayatın kısalığı, anlamsızlığı, ölümün en katı ve en temel gerçek olduğu anlatılır, çok veciz biçimde anlatılır, ortaya konulur. Çok duygu yüklü ve estetik değerler yüklü biçimde anlatılır.

Bu konuya ilişkin olarak da yine Macbeth'ten kısa bir bölüm aktaralım. Birkaç cümle okuyayım size.

Terry Eagleton, bir İngiliz edebiyat eleştirmenidir. Duymuşsunuzdur. Benim Avrupa'da (tümüyle katılmıyorum görüşlerine ama) edebiyat eleştirmenleri arasında en takdir ettiğimdir, Marksisttir kendisi, biliyorsunuz. Onun **"Hayatın Anlamı"** eserinde de alıntıladığı bölümü okuyayım. Eagleton'ın bu kitabı Ayrıntı Yayınları'ndan çıktı. Kutlu Tunca'nın Çevrisi çok başarılı da bence, o sebepten oradan okuyorum.

ABC: Şiir eleştirileri de var.

Nurullah Ankut: Var, çok eseri var. Ben de okudum. Mesela hayatın anlamı üzerine buradan Macbeth'e söyletir bu sözleri bakın:

Sön kısa mum sön.

Yani insan ömrünü, hayatı bir kısa muma benzetiyor ve bunu çok vurucu şekilde yapıyor. Dedik ya, güçlü edebiyatçılar, dili bambaşka bir anlamda, bambaşka bir kalıba dökerek, anıtsal bir eser ortaya koyarlar. Şimdi vurguyu görebiliyor musunuz? Hayat sadece bir mum süreliğinde, uzunluğunda değil. Kısa mum, bu kadar kısa diyor hayat yani.

Sön kısa mum sön!
Hayat, yürüyen bir gölgedir ancak.

Hiçbir gerçekliği yok, bir gölge.

Bir maddi varlığı var mı? Bir gölgenin maddi varlığı olur mu?

Tutamazsın.

Gölgenin nesnesini ortadan kaldırdığımız zaman, kendisinin bir varlığı var mı?

Dokunamazsın, elinle tutamazsın, hiçbir şey değildir yani. Hayatı buna benzetiyor.

Yürüyen bir gölgedir ancak.

Vurguyu, anlatımdaki gücü, duygu yükünü, estetik gücü, kavrayışı görebiliyor musunuz?

Bakın bakın:

Zavallı bir oyuncu ki sahnede...

Burada başka bir örnekle anlatıyor hayatın kısalığını.

ABC: Kader karşısındaki insanın çaresizliğini.

Nurullah Ankut: İnsanın bu dünyadaki varlığını, yaşam süresini, yaşamını...

“Zavallı bir oyuncu ki sahnede...” Bir tiyatro oyununda, sahnedeki bir zavallı oyuncu.

Çalımla dolaşarak saatini dolduruyor.

Yani insanlar böyledir... Yaşam bu... Bazısı da Tayyipgiller’de olduğu gibi, çalımla dolaşarak saatini dolduruyor.

Ve sonra duyulmuyor bir daha.

Rolün bittiği anda, bittin ve bir daha yoksun artık. Bir daha duyulmuyor; ismin cismin yok bir daha. Yani bu kadar kısa, diyor. Bir oyuncunun sahnedeki rol süresi kadardır hayat, diyor.

Bakın, şimdi değiştiriyor, başka bir örnek veriyor, başka bir metaforla anlatıyor:

Bir aptalın anlattığı masal ki

Bakın, vurguya, güce bakın, dilin kullanılışına bakın. Sadece bir masal değil.

Nasıl bir masal?

Bir aptalın anlattığı bir masal yani hiç ipe sapa gelir tarafı yok. Bir aptal, bir masalı ne kadar etkileyici anlatabilir? Masal olmanın dışında:

Bir aptalın anlattığı masal ki.
Sırf kuru gürültü ve şamata.

Aktardığımız bölümün tamamını kesintisiz biçimde okursak:

Sön kısa mum sön!
Hayat, yürüyen bir gölgedir ancak.
Zavallı bir oyuncu ki sahnede...
Çalımla dolaşarak saatini dolduruyor.
Ve sonra duyulmuyor bir daha.
Bir aptalın anlattığı masal ki
Sırf kuru gürültü ve şamata.

Hayat bu diyor; kuru gürültü ve şamata, hiçbir anlamı da yok.

İşte böylesine insani durumlar, çok vurgulu şekilde anlatılır Shakespeare'ce. İnsanlığın ortak kaderine ilişkin durumları çok güzel görür, kavrar ve çok vurgulu biçimde anlatır. Shakespeare'i güçlü ve ölümsüz kılan yön budur. Hem içinde yaşadığı toplumu çok iyi kavrıyor (ama onunla yetinmiyor) hem de Tarihi kavrıyor, nereden nereye gelindiğini kavrıyor ve insanlığın ortak temel gerçekliğini kavrıyor Shakespeare. Gücü de buradan geliyor.

Demek ki, sanatçının güçlü olması tüm bunlara bağlı. Bunları bilmezsen yaptığın eserin de bir kıymeti olmaz. Gelgeç olur veyahut mevsimsel olur, dönemsel olur. Bizim pop şarkıcılarının yaptıkları gibi olur.

ABC: Bu Shakespeare kısmı tamam mı Nurullah Amca? Son 23 dakika var, ona göre planlama yapalım.

Nurullah Ankut: Şimdi bitiriyorum.

Sanatçının ölümsüzlüğü; Tarihi, toplumu, insanlığın ortak kaderini kavramaktan geçer

ABC: Son 23 dakika var ona göre planlama yapalım. Daha şey de var; Derleniş Yayınları'nı da konuşmamız gerekir.

Nurullah Ankut: Şimdi bakın geleceğiz. Hayat... Kült eserler diyorsunuz, yani aynı zamanda onları da cevaplamış oluyorum.

Bir de **Hayyam**'ın tüm şiirleri, antolojisi Kült eserlerden biridir. Belki 10 kez okumuşumdur. Pek çok şiiri ezbere bilirdim şimdi ihtiyarladık; belleğimiz zayıfladı biraz şimdi ezberden okumaya kalksam takılırım. Aynı vurgu... Bakın aşağı yukarı 500 Yüzyıl daha öncedir Hayyam. 1100'de falan yaşıyor, aynı temel değerleri ortaya koyuyor. Yani Shakespeare'in savunduğu aynı temel değerleri, Cervantes'in savunduğu aynı temel değerleri savunuyor Hayyam. Ölümsüzlüğü buradan geliyor. Tarihi, toplumu, insanlığın ortak kaderini, gerçeklerini derinden kavrıyor Hayyam. O yüzden ölümsüz bakın.

Geldimse bu dünyaya ne bulmuş dünya?
Gitsem de eğer kıymeti eksilmez ya!
Bir kimse çıkıp da anlatıp söylemedi.
Gelmekte ve gitmekteki hikmet ne ola?

Bakın, Shakespeare'in söylediğinin aynısını söylüyor değil mi?

ABC: Farklı coğrafya ama aynı insanlık durumu.

Nurullah Ankut: Bakın biri tâ Avrupa'nın batısında ama bu nerede?

İran'da.

Ama aynı insan durumunu, insana dair gerçekleri, topluma dair temel gerçekleri kavramış. Hayyam'ın da aşağı yukarı Türkçe yayınlanmış antolojilerinin tamamı var kitaplığımda. Çünkü çevirilerin hepsi birbirinden farklı. Girişte;

Akılla söyleştim dün gece;
Dedim her bilginin özü temeli.
Bir yola yordama sokamadığım.
Sorularıma yol göstersin çözümlerin

Yani ben de aynı bu amaçla, işte felsefe okumak için buraya gelmiştim.

Yaşantı bıktırdı netsem, neylesem
Dedi; birkaç yıl yakın katlan.
Dedim nedir şu yaşamak dedikleri
Dedi olsa olsa bir düş bir görüntü.

Yani yürüyen bir gölge, diyor Shakespeare, Hayyam da bir düş, bir görüntü, diyor. Dikkat ederseniz sözcükler de aynı.

Sordum evi barkı olmak da ne?
Söyledi az sürer dağdağası,
Gerisi birkaç yıllık dert, üzüntü.
Toplamı da bu olan bir baş belası."

Yani malın mülkün baş belası olmak dışında hiçbir anlamı

yok. Çünkü ne olacak; gelip gideceksin, mal mülk biriktirmek senin başını ağrıtmaktan başka bir işe yaramaz, diyor.

Dedim ilgisi ne kişiyle şu zorbaların

Bakın bakın, egemenlerden şikâyet ediyor bakın, zalimlerden, vurgunculardan, beylerden, feodal derebeylerden, krallardan, zalim padişahlardan.

Dedim ilgisi ne kişiyle şu zorbaların?
Dedi, kurt, köpek, çakalla neyse ilgisi;
Ya dedim nedir alıp yükselten onları.
Dedi yüreksiz, soysuz, kafasız oluşları

Bir dörtlük daha var isterseniz onu da okuyayım:

Dedim bu benim deli gönlüm uslanır mı?

Yani ben de bu düzene uyar mıyım, zamana uyar mıyım anlamında.

Dedi kulağın hâlâ burkulmadı mı?

Hâlâ anlamadın mı yani bu düzeninin, bu vurgun düzeninin darbelerini yeterince yemedin mi?

Dedim ne ola Hayyam'ın bu sözleri?
Dedi koşup düzülmüş bir hoş söyleşi.

Hayyam'ın bu şiirinin bir başka çevirisi de şöyledir:

Akılla bir konuşmam oldu dün gece;
Sana soracaklarım var, dedim;
Sen ki her bilginin temelisin,
Bana yol göstermelisin.
Yaşamaktan bezdim, ne yapsam?
Birkaç yıl daha katlan, dedi.
Nedir; dedim bu yaşamak?
Bir düş, dedi; birkaç görüntü.
Evi barkı olmak nedir? dedim;
Biraz keyfetmek için

Yıllar yılı dert çekmek, dedi.
Bu zorbalar ne biçim adamlar? dedim;
Kurt, köpek, çakal, makal, dedi.
Ne dersin bu adamlara, dedim;
Yüreksizler, kafasızlar, soysuzlar, dedi.
Benim bu deli gönlüm, dedim;
Ne zaman akıllanacak?
Biraz daha kulağı burkulunca, dedi.
Hayyam' ın bu sözlerine ne dersin, dedim;
Dizmiş alt alta sözleri,
Hoşbeş etmiş derim, dedi."

Yani demek istediğim, ölümsüz Kült edebiyat eserleri, işte bu ruha sahip olan eserler. Onları değerli kılan da budur. Bir de tabiî tümüyle okuduğunuz zaman, bunlardan sonsuz bir estetik doyum, bir estetik haz alıyorsunuz. Edebi kılan da bunları bu zaten, edebiyat yönünü oluşturan da bu. Bunları düz nesir olarak da yazabilirdiniz ama o zaman duygu olmazdı ve bu vuruculuk olmazdı. Bu estetik hazzı vermezdi o yazılan. 20 dakika kaldı dediniz. O zaman kısa keselim, yani sorunuza gelelim. Konuyu biz böyle dağıtıp gidiyoruz...

ABC: Zaten çoğu soruyu cevapladık, teşekkür ederim.

Nurullah Ankut: İyi sevindim ona. Bilmukabele.

ABC: Soruları önceden gördünüz sanırım değil mi? Biraz geç de atsak soruları...

Nurullah Ankut: Sabah 10.30'da gördüm. İlhami sizin soruları, gece yarımda kendisine attığınızı söyledi. Beni yarımda uyandırmamış. Uyanıktım gerçi ama tabiî İlhami Arkadaş yüksek erdeminden dolayı o saatten sonra uyandırılmaz demiş, bana telefon etmemiş. Sabah 10 buçukta aradı aşağı yukarı, o zaman bildirdi, iletti bana bu soruları.

Amacımız, Cervantes'in anlattığı gibi bir doğa bırakmaktır, geleceğe

ABC: Bizi çok mutlu ettiniz, bu hazırlık bizim için önemli.

Nurullah Ankut: Bilmukabele. Ben de beş yıl öğretmenlik yaptım. Mesleğimiz öğretmenlik.

Şimdi devrimciliğime geldim, bilim adamı olmak istiyorum dedik ya. Yani insanlığın çektiği acıları daha çocukluğumuzdan beri içinde yaşadığımız çevreden bildiğimiz için, onların çözüm yolunu da görünce, yahu bilim adamı olup kütüphanede ne yapacağız insanlık bu acıları çekerken?.. En iyi yaşam biçimi, hayata en iyi anlam verecek şey insanları bu acılardan kurtarmak, dedik. Yani o yüzden devrimciliğe karar kıldık. Zaten geçen de anlattım ya size, Hz. Muhammed'in de amacı Cenneti bu dünyada kurmak aslında. Marks'ın, Engels'in, Lenin'in, Kıvılcımlı'nın amacı da bu. Ezilen ezen olmasın, hiçbir sosyal eşitsizlik (bakın altını çiziyorum, fiziksel değil, sosyal eşitsizlik) olmasın toplumda. Aynı Cervantes'in anlattığı o altın çağda olduğu gibi olsun. İnsanlar; mal mülk için birbirlerine yalan, dümen, hile yapmasınlar. Birbirlerini ezmesinler, birbirlerini yük hayvanı olarak, binek atı olarak, sağmal sürü olarak görmesinler. Her şey gelip geçici... O yüzden biz de bu dünyada Cenneti kurmak istiyoruz. Yani hem önce ülkemiz insanlarını hem de tüm insanlığı bir anadan doğmuş aile olarak kabul ediyoruz ve onların da Cennette yaşar gibi bu dünyada mutlu olmalarını, şu kısacık hayatlarını böyle geçirmelerini istiyoruz. İnsana yaraşan da budur zaten.

Usta'mız diyor ki; şu anda hayvancıl bir konaktayız. Hayvanlardan çok daha aşağı biçimde, çok daha zalim biçimde insanlar birbirlerini katlediyorlar. İşte Ortadoğu'da ABD Emperyalistleri 10 milyon insan katletti 1990'dan bu yana. İşte Yugoslavya'yı, Libya'yı, Irak'ı, Suriye'yi Cehenneme, ölüm tarlalarına çevirdiler ve bizim ülkemizi ölüm tarlalarına çeviriyorlar. Suriyeleştik biz de. Bunları hep bu emperyalistler yapıyor kendi çıkarları için. Yani insan bu kadar zalim. **Kur'an** da diyor, **Hz. Muhammed**

dâhice görüyor; **"Muhakkak ki insan çok zalimdir."** diyor. İşte insanları böyle zalimleştiren şey bu mal mülk hırsıdır. Kur'an'da aynen, ayetlerinde bunu der. İşte bunu ortadan kaldırdığımız anda, insanları bir anadan doğmuş kardeşler haline getirdiğimiz anda, bütün bu hırslar, bu çürümüşlükler, bu ahlâksızlıklar, bu düzenbazlıklar, bu madrabazlıklar, bu kandırmacalar, bu yalanlar, bu zalimlikler son bulacak. Onun mücadelesini yapıyoruz.

"Hayatın Anlamı", diyor ya Terry Eagleton, bize göre de hayata anlam veren insanın böyle yaşamasıdır. Yani hem insanları, başta önce toplumumuz gelmek üzere, eşit kardeş görüp onlara en adaletli, en mutlu olabilecekleri bir dünya kurmak için mücadele etmek, hem de gelecek kuşaklara tertemiz, hırpalanmamış, katledilmemiş, Cervantes'in anlattığı gibi bir doğa bırakmaktır amacımız. Gelecek kuşaklara da mutlu yaşaması için böyle bir doğa bırakmak, böyle bir anlayış bırakmak, böyle bir düzen bırakmak mücadelesini veriyoruz. O yüzden hep diyorum ya biz; en yüce, en meşru davayı savunuyoruz, insanlık davasını savunuyoruz biz. O yüzden bizim hayatımız en anlamlı hayattır. Evet sorunuza...

Köy Enstitüleri, Aydınlanmanın büyük bir ışığıydı

ABC: İlkel Komünist Toplum... Belki oradan çok uzak bir yol orası. Köy Enstitüleri Türkiye için bir...

Nurullah Ankut: Işıktı, Aydınlanmanın büyük bir ışığıydı.

ABC: Işık… Nasıl görüyorsunuz? Ve oradan yetişen edebiyatçılar, bizim köy edebiyatını başlatanlar oldu gerçi.

Nurullah Ankut: Oradan yetiştiler. Tiyatromuzun temeli de orada atıldı biliyorsunuz. Hitler'in zulmünden kaçıp gelen tiyatrocular... Onların adlarını biliyordum ama işte ihtiyarladık artık, belleğimizde tutamıyoruz.

ABC: Estağfurullah...

Nurullah Ankut: Ünlü Alman tiyatro kuramcıları geldiler, demokrat kuramcılar yani. Orada hem Türkiye tiyatrosunun temellerini attılar (Köy Enstitülerinde tiyatro da vardı) hem çok güzel, kaliteli, en teknik yöntemlerle, metotlarla, araçlarla çalışan bir tiyatro anlayışını da yerleştirdiler. Müzik de vardı. Tarım da vardı, Teknoloji de vardı Köy Enstitülerinde, bu amaçla kurulmuştu Köy Enstitüleri, 1941'de değil mi?

İsmet İnönü kurmuştu ve köy çocuklarını, yoksul, hiçbir zaman okuma, öğrenme imkânı, ışığa kavuşma imkânı olmayan çocukları getiriyordu oraya, değil mi?

Hasanoğlan Köy Enstitüsü, yüksekokul, üniversite düzeyinde eğitim veriyordu. Tüm Köy Enstitülerini yönlendiriyordu, değil mi? Sayıları 40 civarındaydı. Biliyordum ama net sayılarını, tüm Türkiye'de ya 30 küsur, ya da 40 civarındaydı.

ABC: Sayılarını ben de bilmiyorum ama coğrafi olarak en önemli...

Nurullah Ankut: Biliyordum. Literatürümüzde var, anlattım. Bir konuşmamda konu etmiştim bunu. Ama işte ağalar, Tefeci-Bezirgân, vurguncu Parababaları baskı yapıyorlar, özellikle de İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra. Yahu bu çocuklar, yoksul çocuklar gidecek, bizim çobanımız kim olacak, ırgatımız kim olacak. Bu çocuklar okuyup da ne olacak? Bize kim hizmet edecek, diyorlar.

Bir de tabiî o zaman dünyada, sosyalist rüzgârlar çok güçlü esiyor orada. Mesela **Sabahattin Ali** gelip eğitim veriyor, konferanslar veriyor. Hasanoğlan'a sık sık geliyor. Konferanslar veriyor. Yani böylesine güçlü bir aydınlanma vardı ve o aydınlanmanın ışığında modern kültürle, insani kültürle donatılmış öğretmenler yetiştiriliyordu ve onlar da gittikleri köylere ışık götürüyorlardı. Çok güzel bir kuruluştu.

Ama İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, biliyorsunuz Amerikan

Emperyalistleri dünyanın jandarması oldu. İngiltere'den devraldılar bunu ve tüm dünyayı uluslararası Parababalarının çıkarları doğrultusunda şekillendirmek için davranışa geçtiler. İşte o yüzden İsmet İnönü'ye baskılar yapıldı.

Biliyorsunuz **Missouri Zırhlısı** meşhur zırhlı (Körfez'e de gitti bombaladı ya Irak'ı, Birinci Körfez Savaşı sırasında) İstanbul'a geldi. Bizim Tefeci-Bezirgân Sermaye ve Modern Parababaları büyük bir bayrammış gibi karşıladılar onu. Demir attı Karaköy'e, herkes ziyaret etti. Güya bir şey gelmiş gibi, o güne dek görülmemiş seyretmeye değer bir sirk gelmiş gibi... Ardından Amerikan filmleri girdi biliyorsunuz. Müziği girdi, kültürü girdi. Yardım malzemeleri girdi, İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı artığı süt tozu, yağ ve peyniri girdi, Barış Gönüllüleri girdi ve Türkiye hızla Amerikancılaştırılmaya başlandı, Amerikan kültürü, emperyalist kültür hızla yayıldı. Kolejler yayıldı.

Ordumuza da Amerikan Yardımı denerek İkinci Emperyalist Paylaşım savaşı artığı, demode, hurdaya çıkmış Amerikan silahları geldi. Bu silahların tamir gideri onların yenilerinin fiyatlarını geride bıraktı. Türkiye, böylesi bir aldatmayla, yardım adı altında oyuna getirildi. 1970'li yıllarda bile Orduda askerin yemek yediği tabak, kaşık ve çatalların üzerinde bile USA damgası vardı. Amerika, benim yardımım olmasa sen yemek yiyecek kap kaçak bile bulamazsın mesajı veriyordu Türk Ordusu'na. İşin bir başka vahim yönü de; NATO doktrini adı altında emperyalist Amerikan ideolojisi Türk Ordusu'na empoze edildi.

Böylece kendi değerlerinden, kendi halkından, kendi halkının ve ulusunun çıkarlarından koptu aydınlar ve Amerikan Emperyalizmine yedeklendiler. Çoğu CIA tarafından (medyaya baktığımız zaman netçe görürüz) devşirilmiş tiplerdir burjuva aydınlarının. Ben öyle diyorum: **Mary Hanım**'ın hocası tarafından hep örgütlenmiş yani onların tacizine uğramış tipler diyorum medya yöneticilerine. Mary Hanım'ı da bilirsiniz. Bilmiyorsanız bir google'layın.

Soldan sağa:
1: Mustafa Şahbaz
2: HKP Genel Başkan Yardımcısı Metin Bayyar
4: Nurullah Ankut
(Temmuz 1968 Caddebostan Plajı-İstanbul)

Bu Mary Hanım oyuncu. Gerçek adını unuttum şimdi. Bir dizide rol alıyor: **"Çocuklar Duymasın"**. Amerika'da eğitim görüyor tiyatro eğitimi, başka eğitimler alıyor, o sırada bir CIA ajanı Mary Hanım'ı örgütlemek istiyor. Gel, diyor seni örgütleyelim ve senin önünü açalım. Sana ne yapalım, diyor İlhami? Ben unuttum. Seni büyük yerlere getirelim, yönetici yapalım medyada, diyor. Kadın iyi de, diyor, benim CIA'ya ne yardımım olacak? Ben ne yapabilirim, nasıl hizmet edebilirim? Büyük yerlere getireceğiz seni, diyor. Kabul etmedim, diyor.

Şimdi hep Mary Hanım'ın hocaları tarafından devşirilmiş, bunların tacizine uğramış tipler, medyamızın başındakiler. Hem büyük basının, hani onlar **"ana akım"** diyorlar ya, tabiî gerçek adlarıyla konuşmazlar, kullanmazlar, biz Amerikancı satılmışlar medyası diyoruz. Onların tepesindekiler hep devşirilmiş tipler.

Siyasiler de öyle. TRT konuşmamızda **"TR 705"** kod adlı

tescilli CIA ajanını getirdin CHP'nin bir diğer Genel Başkan Yardımcısı yaptın, dedik Kılıçdaroğlu'na. Bir siyasiye bundan büyük hakaret yapılır mı? Tık demediler. Bakın tâ Kasım'dan bu yana ne kadar zaman geçti? Hadi tık desinler...

ABC: Daha da yükseliyor.

Nurullah Ankut: Daha da yükseliyor değil mi.

Niye?

Çünkü **Wikileaks** belgesinde var. Ne diyor orada bu TR 705?

Ya tamam, **Ebu Garip** Cezaevi'nde işkence falan yapın da onları niye deşifre ediyorsunuz, diyor. Biz burada Amerika barış, özgürlük getiriyor diye propagandanızı yapıyoruz ama sizin o sızdırdığınız fotoğraflar bizim bütün çalışmamızı boşa götürüyor, diyor. Böyle dedi bize, diyor Adana Konsolosu. Devamlı irtibatta olduğumuz yani kontağımız diyor Amerikan Dışişlerinin Adana Konsolosu. E, şimdi bu adam CHP Başkan Yardımcısı.

Geçen **Selahattin Demirtaş**'ı anlattım size. 2005'ten önce devşirilmiş. **"Uluslararası Liderlik Ziyaretçi Programı"**ndan geçirilmiştir, diyor. Üç haftalık programlardan geçiriyorlar orada. Amerika'nın belli yerlerini gezdiriyorlar, örgütlüyorlar, gönderiyorlar... Göndermişler. Diyarbakır İHD Başkanı. Oradan şimdiki mevkiine getiriyorlar.

Mustafa Sarıgül'ü de götürmüşler. Ama daha programın başında, hödük kendisine tahsis edilen Türkçe tercümanına sarkıntılıkta bulunmuş. Onun üzerine kadın da şikâyet ediyor Amerikan Dışişleri Bakanlığına. Onun üzerine programını iptal edip refüze ediyorlar. Wikileaks belgesinde aynen anlatılır. Vurguncu, hödük diye nitelenir Sarıgül'ü. Okudunuz mu Wikileaks belgelerini? Okuyun onları.

ABC: Ben Hürriyet'ten bayağı takip ettim.

Nurullah Ankut: Yani böyle bunlar Amcacığım. Köy Enstitülerine işte...

İnsancıl yürek taşıyan büyük yazarlarımız…

ABC: Birazdan Nazım Hikmet'e gelelim. Nazım Hikmet'in sosyalist düşüncelerin yaygınlaşmasında etkisi üzerine.

Nurullah Ankut: Çok büyük etkisi var tabiî. Nazım bizim komünist şairimiz. Dünya çapında komünist şairimiz değil mi? Dünyanın en ünlü kaç komünist şairi var:

İki.

Biri **Nazım,**

Öbürü **Pablo Neruda**.

Şili'de Pinochet'nin faşist darbesi sonrasında (sanırım darbenin altıncı günüydü) kahrından öldü ya da öldürüldü Neruda. İkisi de dünya çapında büyük şairler, ünlü şairler. Hatta Türkiye deyince dünyada iki kişi biliniyor: Atatürk yani Mustafa Kemal ve Nazım biliniyor. Yani Nazım'ın ülkesi Türkiye, öyle değil mi? Öyle deniyor yani. Bu denli büyük şair... Türkiye'de de devrimci hareketin gelişmesinde çok önemli yeri ve rolü vardır Nazım'ın. Biz böyle görürüz, böyle değerlendiririz. Hiç yok yüzünden bir iftirayla 1938'den 1950'ye kadar cezaevinde, zindanda kalmıştır Nazım. Ve katledilmekten kurtulmak için yurtdışına çıkmıştır. Malum Sabahattin Ali'yi katlettiler. Evet o yüzden yurtdışına çıkmıştır Nazım. Ve vatan hasretiyle yaşamıştır ve vatan hasretinden ölmüştür Nazım Hikmet.

Bazı edebiyatçıların satırlarında, dizelerinde gerçek insan yüreğinin attığını hissedersiniz, görürsünüz. Nazım da, Neruda da, **Sabahattin Ali** de, **Gabriel Garcia Lorca** da böyle şairlerdendir.

Hikâyecilerin, romancıların, oyun yazarlarının da yüreklerinin insan sevgisiyle attığı hissedilir. Cervantes de, Shaespeare de, **Kral Oedipus**'un yazarı **Sofokles** de (insanın kaderin elinde bir oyuncak olduğu ve bundan asla kaçamayacağını işler bu kült eserinde) böyle insancıl yürek taşıyan büyük yazarlardır.

Çağdaşlarımıza gelirsek; yüzakı komünist yazarlarından **Jack London** da bunlar arasındadır. İlk çıkış yaptığı eseri **"Vahşetin Çağrısı"**, ki bence kült eserlerdendir, sanki nesir değil de şiirdir.

Amerikan Edebiyatının bence biraz bilinmez bırakılmış bir diğer hikâye yazarı **O. Henry** de çok sevdiğim ve değerli bulduğum yazarlardandır.

Ülkemize gelirsek; çağdaş yazarlarımızdan **Bekir Yıldız**'ın adını anmadan bir edebiyat söyleşisi yapmış olmayı düşünemem. Bence Bekir Yıldız da değeri hakkıyla takdir edilmemiş hikâyecilerimizdendir.

Reşo Ağa, **Kaçakçı Şahan**, **Sahipsizler**, **Kara Vagon** ve daha pek çok eseri bence altın değerinde edebi eserlerdir. Bir kısmı doğrudan tragedyadır. Ve yine doğrudan kalbe vurur. Kaç hikâyesini okurken gözlerimin dolduğunu, hatta yaşların aktığını şu anda sayamam.

Çağdaş şairlerimizden söz edelim biraz da, isterseniz:

Garip'çileri severim.

Burada yine komünist olduğu için edebi çevrelerce es geçilen, görmezlikten gelinen **Arif Damar**'dan söz etmeden geçmemeliyiz. Çok sevdiğim bir şairdir. Hem aşk şiirleri hem devrim şiirleri, güçlü ve güzeldir.

Hasan Hüseyin Korkmazgil, **Enver Gökçe**, **Ahmet Arif** ve daha pek çok sevdiğimiz şair vardır.

Kitleler anladığı zaman benimseyecek bizi

ABC: Bir de sansürü görüyoruz. Sabahattin Ali'nin, Aziz Nesin'in çıkarttığı dergiler sansüre uğruyor, yasaklanıyor.

Nurullah Ankut: Tabiî yasaklanıyor.

ABC: Burada da Kıvılcımlı'nın eserleri, şu andaki Derleniş Yayınları'ndan...

Soldan sağa:
2: Nurullah Ankut, 3: Mustafa Şahbaz
(Temmuz 1968 Büyükada-İstanbul)

Nurullah Ankut: Köy Enstitüleri yarım kaldı. Birkaç cümleyle tamamlayayım.

Ondan sonra İsmet Paşa 1946 seçimlerinde büyük bir oy kaybı yaşıyor biliyorsunuz. Baskı ve seçim hileleri yapılmamış olsa neredeyse kaybedecek, 1946'da kaybedecek iktidarı. Ondan sonra İsmet Paşa art arda gerici Başbakanlar getiriyor ABD'nin baskısı üzerine getiriyor. Köy Enstitülerinin kurucu bakanı **Hasan Ali Yücel** görevden alınıyor...

ABC: Şemsettin Günaltay.

Nurullah Ankut: Bu gerici başbakanların şeriatçı dünya görüşüne sahip olan sonuncusu da Şemsettin Günaltay oluyor. Gericiliğe, dinciliğe sarılarak iktidarda kalabileceğini sanıyor İsmet İnönü.

Lise yılları. Nurullah Ankut ayaktakilerin sol baştan dördüncüsü. Mustafa Şahbaz aynı sıranın yedincisi (1967)

ABC: İslamcı.

Nurullah Ankut: Ortaçağcı. Hasan Ali Yücel'i Milli Eğitim Bakanlığından alınıyor. Üstelik de komünistlik suçlamasıyla yargılanıyor. Bir daha hiçbir yerde görünmüyor.

Köy Enstitülerinin Genel Müdürü de **İsmail Hakkı Tonguç**'tur. Ve tüm bizim öğretmenlerin Tonguç Babası'dır.

Köy Enstitülerini zorla kapattırıyorlar İsmet Paşa'ya. Ondan sonra ömür boyu İsmet Paşa'yla bir daha hiç görüşmüyor Tonguç Baba. Konuşmayı, görüşmeyi reddediyor.

1946 sonrası Kazım Karabekir'le, Fevzi Çakmak geliyorlar Hasanoğlan Köy Enstitüsü'ne. O anki ilerici öğrenciler, öğretmenler, memurlar, görevliler, müdür anlatıyor; "Sizin burada komünist propaganda yapılıyormuş, Sabahattin Ali gelmiş geçende komünistliği öven konferans vermiş öğrencilere.", diyorlar. "Bu nasıl yapılır, nasıl müsaade edersiniz bunlara?", diyorlar. İkisi de gericiliğin, Finans-Kapital ve Tefeci-Bezirgân Sermayenin temsilcisidir. Kazım Karabekir aynı zamanda **Mustafa Suphi** ve

Onbeşler'in katlinde de birinci planda rol oynayan kişidir.

Hatta İsmet Paşa'ya geliyorlar, biliyorsunuz o zaman biri Meclis Başkanı, biri Genelkurmay Başkanı, Fevzi Çakmak Genelkurmay Başkanı, Karabekir Meclis Başkanı; "Paşam bu komünist yuvalarını ne zaman kapatacaksınız yahu? Daha ne kadar süre bunlara göz yumacaksınız?", diyorlar. Açıktan ültimatom veriyorlar İsmet Paşa'ya ve kendi eserini, kendi kurduğu eseri kendi eliyle yıktırıyorlar. Son bir iki tane kalıyor göstermelik, onları da Demokrat Parti iktidarı kapatıyor. Böylece izi tozu silinmiş oluyor Köy Enstitülerinin.

Köy Enstitüleri böylesine aydınlanma ışığıydı. Çok olumluydu halkımız için, ülkemiz için yani geleceğimiz için ama Parababaları izin vermediler.

Biz gerçek devrimci öğretmenlerin "**Öğretmenler Günü" 17 Nisan**'dır. Biliyorsunuz bu tarih, Köy Enstitülerinin 1941'de kurulduğu tarihtir.

ABC: Birçok edebiyatçı yetiştirdi. Onlar da suikasta uğradılar.

Nurullah Ankut: Birçok edebiyatçı yetiştirdi ve edebiyatımıza, **"Köy Romanları"** denilen romanların yazarlarını kazandırdı. Talip Apaydın'dan Fakir Baykurt'a kadar Köy Enstitü mezunudur. Ve bizim öğretmenlik yaptığımız yıllardaki öğretmen arkadaşlarımızın, yoldaşlarımızın da büyük çoğunluğu hep Köy Enstitüsü mezunudur. Benim mesela İş Bilgisi dersi öğretmenim vardı, o da Köy Enstitüsü mezunuydu. O da yargılananlardan, komünistlik yapıyor diye yargılananlardan ama işte ufak bir cezayla çıkmış. Köy Enstitüleri, halkımıza çok büyük faydası olan öğretmenler yetiştirdi. Köylerimize aydınlanma ışığı götüren değerli öğretmenler yetiştirdi.

Böyle deyip keselim öbür sorunuza gelelim...

ABC: Kaç dakikamız var. Hoca'm? Nurullah Amca şeyi öğrenmek istiyoruz, Derleniş Yayınları'nın durumu şu an nedir?

Raflara girebiliyor mu? Kaç tane kitap bastınız?

Nurullah Ankut: Evet, Derleniş Yayınları'nın şu anda...

ABC: Bir tanıtım mahiyetinde de olsun.

Nurullah Ankut: Yayınlarımızı dağıtımcıya veremiyoruz. Dağıtımcıya vermek büyük maliyetler istiyor biliyorsunuz. Siz onları gazeteci olarak çok daha iyi biliyorsunuz. Bizim üstesinden gelebileceğimiz maliyetler değil onlar. Ancak kendi imkânlarımızla dağıtımını yapabiliyoruz. Birkaç yayınevine elden dağıtıyoruz. Ankara'da **İmge**, **İlhanilhan**, **Evrensel Kitabevi**'nde var.

ABC: Evrensel Ankara'daki.

Nurullah Ankut: Ankara'daki... Elden dağıtımını yapıyoruz, parti şubelerimizden ve internetten kitap satan siteler var. İstanbul'da **Pandora**. İzmir'de **Nadir Kitap. Emek Dağıtım**'a da vermeye başladık. Cağaloğlu'nda **Doğu Kitabevi** var oraya da veriyoruz. İşte buralara elden dağıtımını yapabiliyoruz. O işle arkadaşlar ilgilendiği için ben somut, elle tutulur bilgiler veremiyorum.

ABC: Bu da bir sansür gibi.

Nurullah Ankut: Sansür tabiî... Tabiî sansür. Almıyorlar. Bizim adımız geçmez dediğimiz gibi, ablukadayız yani. Sesimiz duyulmasın diye... Bizi boğmak istiyorlar.

ABC: Doğu Yayınevi diyorsunuz mesela. Doğu Yayınevi'nin kitapları bile çoğu zaman girmiyor kitapçılara. Sadık Albayrak'ın kitapları var mesela, onları bir türlü o AVM kitapçıları kesinlikle rafa koymuyorlar. Bizim Abdül Hoca'nın kitaplarını bile koymuyorlar.

Nurullah Ankut: Koymazlar. Şimdi egemen olan mevcut sistemin, düzenin çıkarına uygun olmayan hiçbir yayın onlar tarafından makbul değildir. O yüzden yok edilmesi gerekir. Baskılanması ve görünmez kılınması gerekir. Biz buna, geçende ko-

nuştuk, **sükût suikastı**, diyoruz. Yani böylece bizi öldürmek istiyorlar. **Susuş suikastı** yahut sükût suikastı diyoruz biz buna. Bizi böylece katletmek, yok saymak istiyorlar. Kendim, suretimiz de öyle, Partimizin adı da öyle. Geçen de söz ettim, bir **Merdan Yanardağ** yönetimindeki **ABC**'de haberlerimiz çıkar, **Odatv**'de çıkar, **Toplumsalhaber**'de çıkar. Bir de Anadolu'da yayımlanan bazı yerel gazetelerde ve internet gazetelerinde çıkar. Başka bir yerde çıkmaz. Basında çıkmaz, en sağcısından en solcusuna kadar hiçbiri vermez. Ne **Sözcü**'sü, verir, ne **Cumhuriyet**'i verir, ne **Birgün**'ü verir... Yandaş zaten vermez. Hiçbiri vermez çünkü ortak paydaları Amerikancılık. Dikkat edin Amerika'ya hiçbiri tık demez. Bu son katliam oldu bakın Ankara'da, 28 insanımız hayatını kaybedip gitti.

Bu gazetelerin hiçbiri bu katliamda Amerika'nın rolünden söz etti mi?

Yok.

Oysa bütün bu katliamların sebebi Amerika.

Amerika Ortadoğu'da ne yapıyor? Yahu bu BOP projesi nedir? Ne anlama gelir bu? diye hiçbiri sormuyor.

Çünkü hepsi onun emrinde. Çünkü iktidarları o getiriyor, o götürüyor. Medyayı da o yükseltiyor, o batırıyor. O bakımdan bize hepsi düşman. Tabiî biz de onlara düşmanız. Satılmışlar medyası, diyoruz, Amerikancı Parababaları medyası diyoruz onlara. Onlara da hesap soracağız. Onların da bir bir ajan kimliklerini ortaya çıkaracağız. Meclisteki dört Amerikancı çeteye de hesap soracağız.

Eninde sonunda biz kazanacağız! Böyle gitmeyecek! Kazanacağız eninde sonunda!

Gittikçe de gelişiyoruz. İşte bu ablukayı da gücümüzle çatlatıyoruz, eylemlerimizle özellikle sosyal medyada. Orası bize bir alan açıyor. Orada aynı ablukayı uygulayamıyorlar. O yüzden orada bir alan açılıyor, duyuruyoruz sesimizi ve oradan kaynaklanan bir güçle de gelişiyoruz gittikçe. Sonunda mutlaka halkı-

mız anlayacak bizi.

O yüzden ben ne diyorum? TRT konuşmalarımızda da ne dedik?

Biz oy istemiyoruz. Oy moy derdinde değiliz. Bir tek şey istiyoruz: **anlaşılmak**!

Kitleler bizi anladığı zaman bizi benimseyecek. O zaman bizimle beraber bu hainler düzenine, bu satılmışlar düzenine, zalimler düzenine karşı bizimle birlikte kavgaya girecek. Biz o yüzden anlaşılmak istiyoruz. Özellikle sizin gibi içtenlikli gençleri de çok seviyoruz, çok değer veriyoruz.

ABC: Teşekkür ederim.

Nurullah Ankut: "Gençliğe sonsuz güvenmek" der, Parti Programımız. Gençliğe sonsuz güveniyoruz biz. O yüzden gençler bizim gözbebeklerimiz.

ABC: Biz elimizden geleni yapmaya hazırız. Bu bir adım olsun.

Nurullah Ankut: Çok teşekkür ederiz. Bu da bir adım olsun.

ABC: Son Sadık Albayrak Hoca'm akşam yazmıştı, küçükburjuva yazarlar hakkında bir şeyler söylediniz. Özel olarak kimseyi söylemediniz.

Nurullah Ankut: İsim vermek...

ABC: Sadık Hoca birkaç isim verdi. Onaylıyorsanız, soruyu öyle yazarız. Oğuz Atay, Bilge Karasu, Tezer Özlü...

Nurullah Ankut: Oğuz Atay bir küçükburjuva yazar. Bunların hepsi küçükburjuva yazarlar. Bununla birlikte hepsi ciddi ve güçlü edebiyatçılardır. Edebi yönden bunların değerlendirilmesini edebiyatçılar yapsın.

Burada **Bilge Karasu**'yu ben bunlardan bir noktada farklı bir yere koyarım. İnsani değerler yönünden, küçükburjuva yazar olmakla beraber, öbürlerinden daha kalitelidir ve Türkçeye hâkimi-

yeti de mükemmeldir. Ve Türkçeyi doğru kullanmada gösterdiği titizlik de takdire değerdir. Yani diyorum ya dilimiz de bir vatandır bizim diye. Yani o bakımdan bu iki yönünü takdir ederim Bilge Karasu'nun.

Ama öbürleri... Mesela **"Tutunamayanlar"** falan benim için estetik bir haz vermez, oluşturmaz. Edebi çevrelerce kabul edilen kült romanı odur biliyorsunuz.

Bir de bugünün meşhurları, piyasa edebiyatçıları var biliyorsunuz. Onlardan iğreniyorum. Madem isim dediniz... Üçlü çıkarıyorlar ya, bir televizyon kanalında **İskender Pala**, bir de eski dönek var... Onların hepsinden iğreniyorum çıkınca. Böyle döneklerin hepsinden iğreniyorum çıkınca. Bir de dönek var eski.

ABC: Ahmet Altan falan mı Hoca'm.

Nurullah Ankut: Daha eski. Marksizm döneklerinden.

ABC: Ahmet Ümit.

Nurullah Ankut: Ahmet Ümit. Eski sahte TKP üyesi. Benim zaten döneklerden midem bulanır.

(Gülüşmeler…)

Köylü çocuğuyuz hiçbir şeyden midem bulanmaz, hep hayvanların arasında büyüdük ama dönekler midemi bulandırır.

Mesela kitaplarımızda da... Ermeni Meselesi'ni işleyen kitabımız var, hep genelde yabancı yazarlardan, Ermeni yazarlardan da, belgelerinden de hep koyduk yani kanıtlar gösterdik. Ama diyelim döneklerden, onların kitabını elime aldım mı midem bulanıyor, onlardan kanıt göstermedim, onları okumadım da. Okumak da... Elime aldığım anda midem bulanır zaten, sinirlenirim. Dönekler çok iğrendirir beni. Yani o bakımdan...

ABC: Manşeti son sözde attım Nurullah Amca:

"Köylü çocuğuyuz hiçbir şeyden iğrenmeyiz ama döneklerden iğreniriz."

(Gülüşmeler…)

Nurullah Ankut: İğrenirim. Daha önce de söylemişimdir: Döneklerden daha iğrenç kimse olamaz. Hiçbir şey olamaz. Çünkü onlar çıkar için, ün için, poz için, makam için insanlıklarını, ruhlarını satmışlardır. Fahişeler, acınacak insancıklardır. Hep acımışımdır fahişelere. Hepsi kurbandır gerçekten. Bir ahlâksızın, bir namussuzun, bir şerefsizin, bir puştun tuzağına düşmüştür, yoksulluktan, eğitimsizlikten kandırılmıştır. Yani kurbandır. Hep acırım. Ama bunlar ruhlarını sattıkları için, bunlar entel fahişelerdir. O bakımdan bunlar iğrençtir. İnsan soyunun yüz karasıdır bunlar. Evet.

ABC: Nurullah Amca, ağzına sağlık, yüreğine sağlık.

Nurullah Ankut: Sizin de emeğinize, yüreğinize sağlık. Size de kolaylıklar dilerim, başarılar dilerim. Dilerim ömrünüz boyunca her şey gönlünüzce olsun.

ABC: Teşekkürler.

Nurullah Ankut: Bilmukabele.

ABC: Ben özel olarak bir şey soracağım. Şey sizden çıkmadı galiba, Hikmet Kıvılcımlı'nın "Edebiyat-ı Cedide'nin Otopsisi" kitabı?

Nurullah Ankut: Biz henüz bastık mı? Basmadık ama basacağız. O da gündemimizde.

ABC: Ben onu aradım da bayağı, bulamadım. TÜYAP'da da sormuştum.

Nurullah Ankut: Yoldaşlar, biz de arkadaşımıza Tayyipgiller üzerine olan kitabımızı hediye edelim. Birinci ve İkinci Cildi.

Ek

Sen rahat ol
Arif Damar Yoldaş[3]

[3] Kurtuluş Partisi Genel Başkanı Nurullah Ankut'un, Arif Damar'ın sonsuz dinleniş evine verilişi sırasında yani mezarı başında o anki şartlar gereği irticalen çok özet olarak, hemen hemen başlıklar biçiminde yaptığı konuşmanın tamamını yayımlıyoruz.

Sen rahat ol Arif Damar Yoldaş

Bir şairimiz der ki; **"Bütün ölümler erken ölümdür."**

Bizce bu söz gerçeği yansıtmamaktadır. İçlerinde 17 yaşındaki Erdal Eren de dahil olmak üzere onlarca genci, **"Asmayalım da besleyelim mi?"** diyerek astıran, 12 Eylül Faşist Darbesi'nin Başgorili, Amerikan uşağı; Paul Henze'nin Oğlanı, insan sefaleti, 90 küsur yaşındaki Kenan Evren ölse, "erken öl"müş mü olacak? Yine benzeri Tahsin Şahinkaya ölmüş olsa, "erken öl"müş mü olacak?

Şili'de Sosyalist Devlet Başkanı Salvador Allende'yi, ABD ve CIA tezgâhı bir faşist darbeyle deviren ve on binlerce masum insanı katleden faşist Pinochet 90 küsur yaşında öldü. Erken mi öldü?

Yüz binlerce namuslu aydını, demokratı, devrimciyi katlettiren faşist Franco, o da 90 küsur yaşında ölmüştü. Erken mi öldü? Kesinlikle değil! Hepsi de çok geç öldü...

Bunlar için en doğru tespiti **Friedrich Nietzsche** yapar:

"Keşke hiç doğmamış olsalar böyleleri"

der, ünlü eseri **"İşte Böyle Dedi Zerdüşt"**ünde.[4]

[4] Kabalcı Yayınları, s. 94.

Yaşam ve ölüm üzerine de yine doğru-gerçekçi görüşleri F. Nitsche ortaya koyar. Aynı eserinde şöyle der:

> **"Çoğu insan çok geç ölür, bazıları da çok erken. "Zamanında ölmesini bil: İşte budur Zerdüşt'ün öğrettiği."**[5]

Evet, çoğu insan da zamanında ölmesini bilmez.

İnsan çok iyi niyetli olsa bile haddinden fazla uzun yaşarsa pusulasını şaşırabilir. Uzun yaşamak tuzaklara düşme riskini de beraberinde getirir.

Hele hele insan, insancıl ideallere sahipse, mevcut Parababaları düzenine karşıysa, onların sömürü, vurgun ve talanlarına karşıysa, özetçe, AB-D Emperyalistlerinin ve onların yerli işbirlikçilerinin, insanı hayvan yerine koymalarına isyan ediyorsa; o zaman çok uzun yaşamak, çok büyük tehlikeleri de beraberinde getirir.

Parababaları ve onların casus örgütleri-CIA, MİT, Kontrgerilla size doğrudan; bedensel ve ruhsal kişiliğinizi, varlığınızı hedef alarak saldırır. Sizi alır tıkar içeriye. CIA'nın 63 yıllık zulüm uygulamalarından edindiği tecrübelerinden ve geliştirdiği işkence tekniklerinden, yöntemlerinden süzdüğü sonuçların ürünü ve son sözü olan insanlık dışı işkenceler uygulanır üzerinizde. Sapık, sarhoş işkenceci cellâtların bazen ölüm tehditleriyle, naralarıyla, bazen de kahkahalarıyla karışık fiziki, psikolojik işkencelere uğratılırsınız. En aşağılık zulümlerle sizi çökertmek ve teslim almak isterler... Sonra da ağır mahkûmiyetlere uğratılırsınız. Zindanlarda tutulursunuz senelerce...

Ne acıdır ki zalimler, kan içiciler çoğu zaman başarılı olurlar ve amaçlarına ulaşırlar bu canavarlıklarında.

Hatırladığıma göre, 1990'lı yılların ikinci yarısıydı. Arif Damar Yoldaş, böyle acıklı durumlara düşen bir eski yoldaşından

---

[5] agy, s. 94.

söz ediyordu, **"Gündem"**de çıkan bir yazısında. 1950'li yılların TKP Tevkifatlarından birinde, birlikte içeriye düştükleri bir kadın yoldaşlarının yürek parçalayan hikâyesini anlatıyordu.

Bu genç kız, İstanbul'un burjuva ailelerinin birinin iyi eğitim görmüş bir kızıymış. Kız melek kalpliymiş. Sınıfına sırtını dönmüş, ezilen ve sömürülen halk kitlelerinin safında yer almış. Tevkifatta içeriye düşmüş, yoldaşlarıyla birlikte. İşkencelerden geçirilmiş. Sonra da hapislik yılları...

Aile telaşa düşmüş... Kız cezasını bitirip-çekip dışarıya çıkar çıkmaz alıp Amerika'ya götürmüş, her an her türden tehlikeyle yüzyüze olan Komünist Yoldaşlarından koparabilmek, uzaklaştırabilmek için. Kız da gitmiş. Belki rızasıyla, belki de zorlamayla... Orasını bilemiyoruz.

Ailenin orada da bağlantıları var. Oraya ısındırmış kızı. Ve kız bir daha dönmemiş Türkiye'ye... Yine hatırladığıma göre bir Amerikan vatandaşıyla evlenmiş, Amerikalı olmuş, böylece kendisi de... Ülkesini de davasını da unutmuş...

Üzüntüyle ama anlayışla söz eder Arif Damar Yoldaş, bu eski kadın arkadaşlarından... Böyle sert kavgalar için yetiştirilmemişti. Göğüsleyemeyeceği darbelerle karşılaştı. Ve çöktü, teslim oldu, der. Onu özenli istihdam edebilirdik, tehlikelerin uzağında tutabilirdik, taşıyabileceği görevler verebilirdik; belki o zaman kaybetmezdik, der... Belleğim beni yanıltmıyorsa...

Devrimciler için tehlikeler, sadece böyle cepheden gelen saldırılardan ibaret değildir.

Bazen de sizi işinizden ederler. Böylece ezmek, hizaya getirmek isterler...

Bazen de size tatlı, cazip tekliflerde bulunurlar. Siz çok kaliteli birisiniz. Sizin ortaya çıkardığınız emek çok kıymetlidir. Bu nedenle sizin işgücünüzün fiyatı çok yüksek olmalıdır. Sizi şu kadar maaşla işe alıyorum, der. Size yüksek ücretler öder. Siz bir süre sonra

gevşer, çözülürsünüz. Rahat yaşamaya ve işvereninize alışırsınız. Seversiniz onları... Tabiî bu arada devrimci değerler sisteminden uzaklaşırsınız. Dönüşürsünüz, belki farkına bile varmadan. Bambaşka bir adam ya da insan olursunuz. Ve artık devrimci değilsinizdir... Yarım ya da tam bir döneksinizdir. Yerli-yabancı Parababalarının emrinde ve hizmetindeki satılmışlar medyasında, pezevenkler medyasında, ikoncanlar medyasında velhasıl alçak hainler medyasında el üstünde tutulursunuz artık. On binlerce dolarlık aylık maaşlara bağlanırsınız. Milyon dolarlara o medyadan o medyaya transferler edilirsiniz. Finans-Kapitalistler medyasının tüm köşebaşları işte böyle dönekler tarafından tutulmuştur. Kimi aile boyu dönektir, Altanlar gibi, kimi dönekliğinin kitabını yazar, Hasan Cemal gibi...

Bazen makama, koltuğa satılırsınız. Milletvekilliği, bakanlık, başbakanlık uğruna geçmişte savunduğunuz değerler sisteminden vazgeçersiniz. Tam bir AB-D uşağı-hizmetkârı olursunuz. Rahmetli Bülent Ecevit işte böylelerindendir. Geçmişte-altmışlı, yetmişli yıllarda, "Toprak işleyenin, su kullananın", "Ne ezilen ne ezen insanca hakça bir düzen", derdi. Sonradan yüreği yetmeyip çark etmiş olsa da CIA yönetimindeki Kontrgerillaya-Süper NATO'ya karşı çıkmaya çalışırdı.

1995'te koltuk-yeniden başbakanlık koltuğuna oturtulmak karşılığında tüm bu değerlerinden vazgeçti. AB-D uşağı oldu.

1999 Gölcük Depreminde, on binlerce (tahminen 35-40 bin civarındadır) masum insanımız yıkıntılar altında yatarken (tabiî insanlarımızın cesetleridir, yıkıntılar altında olan) AB-D'nin emri üzerine **"Mezarda Emeklilik Yasası"**nı çıkardı. İnsanlarımız deprem şoku içindeyken bunun pek farkına varamaz, diyerek yaptı bu halka ihaneti. Böylece de çalışan ve ezilen genç insanlarımız için emekliliği gerçekleşmesi imkânsız bir hayal haline getirdi...

İşin en acıklı tarafı Ecevit'in şu sözüydü:

"Irak'ta kitle imha silahları olduğuna dair, Amerika için yeterli kanıt varsa, bizim için de var demektir..."

Bu söz, Ecevit'in tam bir AB-D uşağı ve insan sefaleti haline geldiğinin-dönüştüğünün açık, kesin kanıtıydı. O artık kendi namuslu geçmişine düşmandı. Onu yok etti sonunda da...

Bu nedenle Ecevit çok geç ölmüştür. Keşke on yıl az yaşasaydı, 1995'te ölseydi, diyoruz biz. O zaman namuslu bir sosyal demokrat olarak ölecekti. Ve herkes saygı duyacaktı. Ama zamanında ölmesini bilemedi... Ve kendi namuslu kişiliğini öldürdükten sonra bir sefalet, bir AB-D uşağı olarak öldü..

Zamanında ölmesini bilemeyenlerin en önemlilerinden biri de Başkan Mao Zedung'dur. Dünyanın nüfusça en büyük ülkesinde gerçekleşen Burjuva Demokratik ve Sosyalist Devrime önderlik etmiştir Mao. 1963'e kadar da son derece doğru, tutarlı bir hat izlemiştir.

Süleyman Ege'nin yönettiği Bilim ve Sosyalizm Yayınları'ndan çıkan **"Pekin Moskova Çatışması"** adlı kitapta derlenen mektupları okuduğumuz zaman Mao tarafından kaleme alınan ÇKP imzalı mektupların doğru devrimci çizgiyi savunduğunu görürüz.

SBKP'ye ait mektuplarınsa yanlışlarla, sapmalarla dolu olduğunu görürüz. Yani 1963'e kadarki tartışmalarda kesinlikle haklı olan taraf ÇKP'dir, Başkan Mao'dur.

Fakat Mao o yıllarda ölmeyi bilemedi. Eğer o zaman ölmüş olsaydı, ÇKP ve Çin Halk Cumhuriyeti bugünkü gibi adım adım burjuva siyasetine ve kapitalizme kayıyor olmayacaktı. Çok daha tutarlı bir çizgide olacaktı.

Fakat Mao yaşamaya devam etti. Aklî melekeleri zayıfladı. Beyin hücreleri azaldı. Sağlıklı düşünemez oldu. Böylece de olayları doğru göremez, doğru değerlendiremez oldu.

Küçükburjuva zaafları öne çıktı. Mao sosyal şovenizme sav-

ruldu.

"Çin dünyanın en kalabalık ülkesidir. Niye siyasetin de, bilin de, kültürün de merkezi olmasın?" dedi. Bu amacına ulaşabilmek için de Sovyetler Birliği'ne ve Sosyalist Kamp'a saçmalamalarla-ipe sapa gelmez tezlerle saldırmaya başladı. Bir devrimcinin ufku, böyle çok geniş olabilir. Böyle niyetler taşıyabilir. Ama o zaman da yapılması gereken, gerçek devrimci bir hatta bütün güçleri seferber ederek, her türlü fedakârlığı göze alarak çalışmak olmalıdır. Başarmak olmalıdır. O zaman bileğinin hakkına o ülke, böyle bir yere yani zirveye ulaşabilir.

Ama Mao ve ÇKP ne yaptı?

Şu anda Uluslararası Proletarya Hareketinin merkezi konumunda olan ülke Sovyetler Birliği'dir; ben onunla uğraşarak, onu geri plana itebilirsem yerine geçerim, diye düşündü. Yani esnafça ya da sermaye sınıfına özgü bir plan yaptı. Ve Sovyetler'i suçlamak için Antimarksist zırva tezler üretti. Antimarksist "Sovyet Sosyal Emperyalizmi" ve "Üç Dünya Teorisi" adlı sözde teorileri üretti. Bunun sonucunda da ABD Başkanı Richard Nixon'la yani ABD Emperyalistleriyle, Sovyetler Birliği ve Sosyalist Kamp'a karşı gizli ittifak yaptı.

Angola'da, AB-D Emperyalistlerinin örgütü UNİTA'yı destekledi, devrimci MPLA'ya karşı. Sovyetler'e ve Sosyalist Kamp'a karşı, tabiî MPLA'ya da karşı, MOSSAD'la işbirliğine gitti. Velhasıl sosyal şovenizmin bataklığının içinde debelenip durdu... 1976'da öldüğünde tutulacak, ele alınacak bir tarafı kalmamıştı.

Yani Mao da zamanında ölmesini bilemeyenlerin en önde gelenlerindendir. O nedenle biz yine diyoruz ki, keşke Başkan Mao 1963'te ölseydi. İnsanlığa ve uluslararası harekete çok büyük iyilik etmiş, faydalı olmuş olurdu o zaman. Ama olmadı...

Keşke Kenan Evren ve benzeri faşist diktatörler hiç doğma-

mış olsalardı.

Keşke, Parababalarının satılmış medyasının köşebaşlarını tutmuş insan sefaleti **dönekler** onlarca yıl önce yani henüz namuslu iken, devrimci iken ölmüş olsalardı. O zaman insan olarak ölmüş olacaklardı.

Keşke B. Ecevit 1995'ten önce, Mao 1963'ten önce ölmüş olsaydı. Zamanında ölmesini bilmiş olacaklardı...

"Her ölüm erken ölümdür" dizesi çok parlak, cilalı, afili bir cümledir. Ama gerçeklikle uyum ölçütüne vurduğumuz zaman aynı oranda içi boş bir dize olduğunu görürüz.

Arif Damar Yoldaş'ın şiirlerinde böyle dizeler bulunmaz. Has şair Yoldaş'ımız. Onun şiirleri hem yürekten gelen gururla yüklüdür, hem de gerçeklerle tam bir uyum içindedir. Gerçekleri yansıtırlar. Gerçek insanî durumları, yaşanmışlıkları dile getirirler en öz bir biçimde.

O aşkı anlatır:

Gitme kal

Nice nice acıları aklına getir
Bunca yoksulluğu aklına getir
Gözyaşlarını aklına getir
"GİTME KAL" var yok dinlemez bir çocuk isteğidir
Gitme aklına getir

Kıraç mı kıraç toprakların üstüne
Güneler açar yağmurlar kesilince
Çırılçıplak kayada yeşerir incir ağacı
Dağların kuytusunda bir uslu çiçek
Dağıtır mavisini kendi kendine
Gitme beraberlik içinde
Nasıl sevinirdik aklına getir

Her şeyi her şeyi aklına getir
Gece yarılarını aklına getir
Söylediklerini aklına getir
Sinsi yağmurlar yağıyordu
Soğuktu
Yaktığımız ateşi aklına getir

Nelerden geçiyorsun aklına getir
Gitme dünyamızın her yerinde
Yorgun eller gülleri derleyince
Ellerin sevincini aklına getir
Güllerin sevincini aklına getir

Ne'çok severdik seni aklına getir

O doğayı anlatır, çiçekleri anlatır.

Aşkı yaşamamış, doğayı gözlemlememiş, sevmemiş bir insan bunları anlatabilir mi?

Dağların kuytusunda bir uslu çiçek
Dağıtır mavisini kendi kendine" diyor.

Dağbaşlarında böyle bizlerin farkına varmadığı, gidip görmediği milyonlarca güzellik var. Onlara dikkat çekiyor Yoldaş'ımız...

Nice nice acıları aklına getir
Bunca yoksulluğu aklına getir"

diyor.

Çalışanların ve ezilenlerin durumlarını yakından biliyor, onların safında yer alıyor.

Ve dünyanın her yerinde yorgun ellerin bir gün gülleri derleyeceğini söylüyor.

Ellerin de güllerin de o günkü sevincini müjdeliyor. İşçi Sınıfı hareketinin dünya çapında zafer kazanacağından söz ediyor. Ona

olan inancını dile getiriyor.

Hayvanları sever Yoldaş'ımız. Hayatın onlarsız olamayacağını belirtir:

Güvercin
Dursa da
Yürüse de
Güvercin

der.

Çalılarda, saçaklarda, pencere kenarlarında, cami kubbelerinde ve avlularında, meydanlarda, yol kenarlarında güvercinlerin duruşlarını, yürüyüşlerini dikkatlice, duyarak, severek, hayranlıkla ve mutlulukla izlememiş olanlar bu dizeleri yazamazlar. Güvercinin duruşunda ve yürüyüşünde birbirinden apayrı bir kişilik ve güzellik olduğunu algılayamayan insanlar da o dizeleri hissedemezler, düşünemezler, yazamazlar.

Komünist Şair'imiz insanları sever. İnsan sevgisiyle doludur. **"Büyük Hüner"** başlıklı şiirinde, **insan sevgisi** üzerine inşa edilen gerçek devrimci kişiliği hiçbir işkencenin, zindanın yıkamayacağını, insanın dimdik, bir direniş bayrağı gibi ayakta kalacağını anlatır. Böyle devrimciliği yüceltir. Bunun hakkını verir.

Sonra da devrimciliği gelgeç heveslerden kaynaklanan soytarı devrimcileri, korkakları, yüreksizleri ve dönekleri anlatır. Onların sefaletlerini vurur yüzlerine...

Hani bizim, "dönekler Ordusunun satılmış yazarçizerleri" diye tarif ettiğimiz, Parababaları Medyasının tüm köşebaşlarını tutmuş alçakları anlatır.

Bunların önce utandıklarını, sonra da durumlarına alışarak yüzsüzleştiklerini, daha alçaklaştıklarını, iğrençleştiklerini anlatır. Bu alçaklar sürüsüne 1955'ten yani 55 yıl önceden ayna tutar... O zamanlar da vardı tabiî böyle tipler. Ama azdı o zamanlar... Şimdi mebzul miktarda bunlardan. Sürüyle... Hangi

televizyon kanalını açsanız, hangi gazeteyi elinize alsanız bunların pişkin, pis, sırıtkan yüzleriyle ve aynı rezillikteki satırlarıyla karşılaşıyorsunuz... Aydın namusundan, insancıl ahlaktan çoktan vazgeçmiş bu şerefsizler sürüsü, Parababalarının satılmış medyasında baş tacı edilmektedir. Yerli-yabancı Finans-Kapitalistler çetesi böyle dönekler kullanmayı çok sever.

Sadece yerli Parababaları değil, yabancıları da bunları çok sever... AB-D Emperyalistleri böylelerini NATO Genel Sekreteri, IMF Başkanı bile yapar. AB örgütlerinin başına getirir. Bunlar AB-D ve yerli satılmışlar, sermaye çevreleri için en güvenilir adamdır. Çünkü bir Arap atasözünde dendiği gibi ; "El hain lâ iflah-Hain iflah olmaz!.."

Şimdi Yoldaş'ımızın bu şiirini görelim:

Büyük Hüner

İnsanları sevmek kolay değil,
bir hürriyet bu
çetindir memleketimde.

Ben ille varım dersen
bir gün pusuya düşersen,
insanları sevmek
büyük hüner.

Bu dünyada yaşadığın şu kadar yıl,
gerçekten, güzellikten, yiğitlikten
payına düşeni alabilmişsen,
vermişsen payına düşeni
gerçek için, güzellik için,
korkusuz direnirsin.

Bilirsin,
bir kere korku düşerse adamın içine,
bir kere koparsa sevdiklerinden,

mümkünü yok
gitti gider.
Söner gözlerinde güzelim ışık
kararır, çirkinleşir yüzü
önceleri utanır belki
sonra vız gelir
umurumda olmaz dünya.

İnsanları sevmek büyük hüner
insanlarla beraber."

Yoksul halkımızın bir evladıydı Arif Damar. Asla sınıfını unutmadı. Ona sırtını dönmedi. Onu bilmezlikten gelmedi. Sınıflarüstü sanatçı olma soytarılığına, namussuzluğuna yeltenmedi. Tam tersine her zaman İşçi Sınıfının, yoksul köylülüğün velhasıl çalışan ve ezilen halk kitlelerinin yanıbaşında, onların safında oldu. Onların kurtuluşunun davasını savundu. Sömürü ve zulmün, insanın insanı ezmesinin, insanın hayvan yerine konulmasının sona erdiği bir dünyanın savunucusu oldu. Yani hep Komünist oldu. Namuslu gerçek bir Komünist olarak bedence aramızdan ayrıldı.

Kendisiyle yapılan son söyleşi **Kadıköy Life** Dergisinin Temmuz-Ağustos 2010 tarihli sayısında yayımlanmıştı. Söyleşiyi **Utku Ongun** yapmıştı. Şimdi bu röportajdan bir bölüm aktaralım:

"*Pişman olduğunuz şeyler var mı?*

"Şimdi bana bu bir hikâyeyi hatırlattı. Önceden telefon ettiler benimle röportaj yapmak için. O sırada hafif bir depresyon geçiriyordum. Çok istemedim. "Fazla vaktinizi almayız" dediler. Ben de kabul ettim. Röportaj boyunca arada bir "Pişman olduğunuz bir şey var mı?" diye sordu röportajı yapan. Ben "yok" diyordum. Yine aynı soruyu sordu. Onun niyetini anladım. Ben devrimci oldum, Marksist oldum, hapishaneye girdim, kitaplarım toplatıldı, şiirlerim yüzünden

yargılandım. Benden onu istiyordu. İçimden "Seni buraya çağırmaktan çok pişman oldum" demek geçti ama nezaket bırakmıyor… Zaten o röportaj da ben öldükten sonra yayınlanacakmış. On senenin üstünde zaman oldu.

"*Size nelerden dava açıldı?*

"Bana Türkiye Komünist Partisi'ne girmekten dava açıldı. Ama delil yetersizliğinden beraat ettim. İki sene yattım. Sonra hapishaneden çıkmak istemedim çünkü bütün arkadaşlarım içerideydi. Dışarıya çıkınca aç kalacaktım. Hâkim soruyor, "İstediğiniz bir şey yok mu?" diye, "İstemiyorum" diyorum. Ama hâkim attı beni dışarıya. Nitekim aç kaldım. O zaman dört kişiydik, çay bile yoktu. O kadar zor durumda kaldım. Bir yandan da duruşmaya gidiyordum.

"***

"*Şair olmak nasıl bir his?*

"Ben şair olayım diye şiir yazmadım. Ben yoksulluktan geldim, açlıktan geldim. Annem öldü evde hiçbir kıymetli şey yoktu. Bir makas bir de cacala. (İnce dokunmuş kilim) Şiirini de yazdım cacalanın."

İşte birkaç ay önce hayatını böyle özetliyordu Arif Damar Yoldaş.

Arif Damar Yoldaş, bu röportajında söylediği gibi, yaşlıydı ama ihtiyar değildi. 1925 doğumluydu. 85 yaşında aramızdan ayrıldı. Erken öldü. Çünkü yüreği de aklı da gençti. Halkına faydalı olmaya-onun davasını savunmaya devam ediyordu.

Biz diyoruz ki; "Sonsuz dinlenişinde rahat ol Arif Damar Yoldaş! Davanı, davamızı biz gerçek devrimciler kararlılıkla savunmaya devam ediyor. Davamız er geç zafer kazanacak. Yeneceğiz bu zulüm düzenini.

İnsanlık tek bir Sosyalist aile olacak!..